

डेनमार्क नेपाल सोसाईटी
Dansk-Nepalsk Selskab

NEPAL VISION

21. ÅRGANG NR. 1 - SOMMER 2012

Udgivet af:

Dansk-Nepalesisk Selskab
Bladet sendes til alle medlem-
mer samt personer i Danmark
tilknyttet Nepal.

Oplag 500 eksemplarer.

ISSN 0908-844X

Dansk-Nepalesisk Selskab har
til formål at fremme dansk-
nepalesisk samarbejde om
bæredygtig udvikling, turisme,
samhandel, kultur, m.m. Selska-
bet er upolitisk.

Selskabets formål fremmes
gennem oplysende virksomhed
på hjemmeside, medlemsblad
og møder m.m. såvel i Danmark
som i Nepal, samt gennem
samspil med andre beslægtede
foreninger og organer i Dan-
mark og Nepal.

Selskabet holder årligt en
række møder, hvor der gennem
foredrag og billeder oplyses
om forskellige sider af Nepals
kultur, natur og historie.

Bestyrelse:

Formand: Lars Gundersen
Næstformand og kasserer:
Birgit Nielsen

Øvrige bestyrelse:

Jørgen Rendsvig
Thomas Glerup
Julie Damgaard
Lone Petersen
Ravi Chhetri

Suppleanter:

Finn Thilsted
Merete Staack
Kristina Djurhuus Christiansen

Nepal Vision:

Knud West Hansen

Medlemskab:

Enkeltpersoner: 170 kr.
Par: 220 kr.
Studerende: 100 kr.
Firma: 420 kr.
Konto nr.: 8125-0007172109

Annoncepriser:

1/1 side 2.000 kr.
1/2 side 1.100 kr.
1/4 side 600 kr.

Forside: Bunganati
Knud West

INDHOLD:

- Side 3 Formanden har ordet
- Side 4 Lyden af en anden tid
Interview med Inger Lissanevitch
- Side 10 Venskabsbaseret udviklingsarbejde skaber
engagement og glæde - Ranum Efterskole
- Side 14 Kantipur Health Camp 2011
Beskrivelse af et Nepal eventyr
- Side 18 Den nepalesiske trafik
- Side 20 Afskedsreception
Vi sagde farvel til Ambassadør Karna
- Side 22 Hvor svært kan det være?
Lav din egen rejse til Nepal
- Side 24 Allo – en bæredygtig nælde som tekstil i Nepal
- Side 28 Efterårsturen 2012
- Side 29 Forårsvandring i Marselisborg Skov
- Side 30 Løst og fast

Formand
Lars Gundersen
Telefon: 47 16 12 20
lars@nepal.dk

Næstformand, kasserer
& medlemshåndtering
Birgit Nielsen
Telefon: 40 75 28 58
birgit@nepal.dk

Sekretær
Jørgen Rendsvig
jorgen@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Thomas Glerup
thomas@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Julie Damgaard
julie@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Lone Petersen
lone@nepal.dk

Bestyrelsesmedlem
Ravi Chhetri
ravi@nepal.dk

Suppleant
Finn Thilsted
finn@nepal.dk

Suppleant
Merete Staack
merete@nepal.dk

Suppleant
Kristina Djurhuus Christiansen
kristina@nepal.dk

Nepal Vision
Knud West Hansen
knud@nepal.dk

Adresse:

Kongensgade 17A
3550 Slangerup
e-mail: lars@nepal.dk

Website:

www.nepal.dk

FORMANDEN HAR ORDET

Efter 25 år med intensiv Nepal-aktivitet kan jeg fejre mit sølvbryllup med Nepal som ny formand for Dansk-Nepalesisk Selskab, et hverv, jeg ser frem til med lige dele spænding og ydmyghed.

Og jeg tror, vi kan gøre en forskel. For det er rene arbejdsheste, som sidder i bestyrelsen. Sekretær Jørgen Rendsvig og næstformand Birgit Nielsen, Thomas Glerup, Julie Damgaard, Lone Petersen og Ravi Chhetri samt suppleanterne Finn Thilsted, Kristina Djurhuus Christiansen og Merete Staack er alle store aktiver for Nepal såvel som for Dansk-Nepalesisk Selskab.

Ikke mindst skylder vi Thomas Glerup en stor og varm tak for hans formandsskab. Det er fantastisk positivt, at Thomas har valgt at blive i bestyrelsen, da vi ellers ville mangle hans

viden og netværk – og måske kan vi overtale Thomas til at holde et foredrag om hans utrolige historie med Betterfelt og hans virke i Nepal.

Trods lidt for store udfordringer med den nye grundlov og en uvis politisk situation med valg i november er der trods alt også lys forude for Nepal.

Turismen stiger med flotte vækstrater og skaber derved indtægter og ikke mindst masser af nye arbejdspladser. Visit Nepal 2011 blev en stor succes – og Danmark tog godt del i festen. For første gang nogensinde rejste over 5.000 danskere til Nepal på et år. Det er flot, og så vidt vi kan se af statistikkerne, fortsætter trenden her i 2012.

Det var med vemod, at vi i det tidlige forår sagde farvel til Vijay Kant Lal Karna efter fire suc-

cesfulde år som ambassadør i Danmark. Men samtidig kan vi med glæde byde vores nye ambassadør, Mukti Nath Bhatta, velkommen. Vores første møder har været meget positive, og jeg ser frem til godt samarbejde mellem ambassaden og Dansk-Nepalesisk Selskab. Husk, at vi holder reception for ambassadøren fredag den 7. september.

Tilbage til selskabet. Nepal Vision har efterhånden 20 år på bagen. Det startede med Bo Ulfhøj og Birgit Nielsen (der før øvrigt havde en artikel om Diwali med i det første nummer). Jeg har selv med mellemrum skrevet artikler og stod for bladet sammen med Poul Selvig og senere Knud West Hansen, der så har stået for det lige siden. Nu er der en redaktionsgruppe, der sammen med Knud står for bladet, og Nepal Vision har formodentlig aldrig været

flottere. Så det er med glæde og stolthed at vi kan sende et nyt nummer på gaden.

Den stigende aktivitet Danmark og Nepal imellem glæder os alle, og jeg håber, vi kan sætte fokus på de mange spændende indsatser i de kommende sæsoner. Bestyrelsen vil i hvert fald arbejde målrettet på at øge opmærksomheden på medlemsmøderne. Med øget opmærksomhed burde møderne blive mere velbesøgte i de kommende år, for kvaliteten af indslagene og foredragene er høj og tilbudene mangfoldige.

Så helt kort vil jeg slutte med at sige: Kom i godt selskab – med Dansk-Nepalesisk Selskab.

Med venlig hilsen

Lars Gundersen

LYDEN AF EN ANDEN TID

Vi kender hende bedst som kvinden bag Boris Lissanevitch, den charmerende og entreprenante grundlægger af Kathmandus sagnomspundne Royal Hotel, der i sine unge dage flygtede ud af Ukraine i forbindelse med den russiske revolution og rejste Europa tynd som balletdanser i Diaghilev's 'Ballet Russe'. For siden at starte Calcuttas svar på Studio 54 – den legendariske '300 Club', der blev stamsted for skuespillere, prinser og maharajaer.

Men Inger Lissanevitch (født Pheiffer og niece til revyforfatter og skuespiller Knud Pheiffer, red.) er mere end blot Boris' hustru. Hun er blevet kaldt Asiens svar på Karen Blixen, og der er da også flere lighedspunkter. Lissanevitch har ligesom Blixen viet sit liv til en anden kultur, har måttet kæmpe for sine drømme og har lidt den skæb-

ne at miste sit livs kærlighed. Det er i år 60 år siden, Inger første gang besøgte Nepal og blev forelsket i landet. Hun har været i Nepal siden dengang, Bagmati-floden var 'clean as a whistle', før 'the hippies and the mini-skirts' indtog Kathmandu, og før industriaffaldet satte sit grimme aftryk på landet ved Himalayas fod.

Nepal Vision mødte den 84-årige virkelystne kvinde i tag-lejligheden i hendes smukt renoverede hus i Bhaktapur, hvor traditionelle træskærere arbejder blander sig med moderne bekvemmeligheder, og Ingers egne tegninger og malerier pryder væggene. Hun flyttede til byen efter at være blevet udsat for et groft røveri og overfald i sit tidligere hjem, en episode hun selv betegner som et 'insider job'. I Bhaktapur arbejder Inger sammen med

forretningspartnerneren Rabin Puri, der står bag renoveringen af hendes hus, og sønnen Nicolas Lissanevitch på at realisere sit drømmeprojekt – et økologisk resort på en højderyg udenfor Bhaktapur. Newar-arkitektur, solceller og genbrugsmaterialer skal sikre, at noget af den harmoni, skønhed og ånd, der engang var til stede i Kathmandu-dalen, bliver genetableret.

Årene er ikke gået spurlost hen over Inger. Hørelsen svigter, og det samme gør synet på det ene øje. Skulderen er gået af led tre gange og knæene kan hun ikke altid stole på, så hun

bevæger sig sjældent ned på gaden. Motorcyklerne i Bhaktapurs smalle, brostensbelagte stræder skræmmer hende. Hun er dog stadig en høj, elegant kvinde, og livskraften kan ingen tage fra hende. Latteren er høj og ægte og ringler ofte i rummet.

På båndoptagelsen fra Bhaktapur knitrer hendes stemme som lyden fra en anden tid, mens hun på skiftevis dansk og engelsk fortæller om et liv i eventyrets tegn.

Af Julie Damgaard

Det tidligere Royal Hotel

JD: Før du kom til Calcutta og siden Nepal, boede du i Danmark...

IL: Nej, jeg boede kun ni år i Danmark, indtil jeg var 9 år. Så rejste mor til Singapore, hvor min far sejlede mellem Bangkok og Singapore. De blev skilt efter et par år, og hun giftede sig med en skotte. Vi flyttede derefter til Skotland og så brød krigen ud. Han syntes, der var for stille og roligt i Dundee, og vi flyttede derfor til London – 'in time for The Blitz' – og han sluttede sig til The Royal Engineers. Vi boede i London under krigen, og efter den ville han arbejde i Østen igen, og vi flyttede så til Calcutta. Der boede jeg et år og mødte så Boris – og så var det sket...

JD: Hvordan mødte du og Boris hinanden?

IL: I Calcutta var der sådan en lille fremmedkoloni, og Boris var med til at drive en 'supper club'. Når der kom en ny, ung pige til byen, som så ganske godt ud, vidste de det alle sammen. Så blev man inviteret. Der mødte jeg ham. Han rejste dog kort tid efter med sine venner til Amerika – de tog på en 'ekspedition' for at studere stjernerne i Hollywood. Udover Boris var det Maharajaen af Cooch Behar, der var hans bedste ven, og den nepalesiske general Mahabir samt en inder, Prithy Singh. De var væk i seks måneder. Jeg var lige kommet ud af skolen i England, så i de seks måneder blev jeg lidt mere voksen. Så mødte vi hinanden igen og lærte hinanden at kende. Min stedfar syntes ikke om det. Han var yngre end Boris.

Nicolas steger frikadeller

Det blev så vanskeligt, at mor blev nødt til at sende mig tilbage til Danmark, og Boris tog til Amerika for at få sin skilsmisse. Så kom han seks måneder efter og hentede mig og tog mig med tilbage til Calcutta. 'As a Christmas present', sagde han til min mor. Det var begyndelsen.

JD: Hvad havde du med dig af uddannelse?

IL: Jeg gik på kunsthøjskole i London. Chelsea Polytechnic. Jeg ville hellere være gået på en bedre skole, men det ville min stedfar ikke betale for. Jeg var der desværre kun et år, men det var et dejligt år. Jeg var 19, da jeg kom til Calcutta. Og Boris var næsten 42. Så der var jo ret stor aldersforskel. Men når man er 42, er man stadig væk ung og fuld af liv. Det er først, når man kommer op i 60'erne og 80'erne, at ...

JD: Hvornår kom du og Boris til Nepal?

IL: Boris mødte kongen. De blev gode venner, og Boris hjalp ham med at komme tilbage på tronen. Det foregik i Calcutta – på Boris' klub. Det var meget hemmeligt, jeg anede ikke noget. Der mødtes han med de forskellige nepalesere, der var i eksil. De to prinser kom ned med et brev til Nehru. Brevet var syet ind i en jakke, og de kom så til klubben for at møde Boris. General Bahadur var med som deres ADC (aide-de-camp, personlige assistent, red.), men han skulle også være vagt. Boris inviterede de to prinser op for at få en drink, men ikke General Bahadur. Han blev stående nede på trappen og var ret gal i hovedet. Prinserne kom op ad hovedtrappen og blev derefter

Inger Lissanevitch

ført ned af køkkentrappen og ind i en bil. Det gik i fuld fart til Government House for at give brevet til Nehru og så tilbage igen. Og nonchalant gik de ned ad trappen. Det var en stor del, Boris havde med det at gøre. Da Tribhuvan så var på tronen igen, inviterede han os op. Det var begyndelsen på vores 'Nepal adventure'.

JD: Hvad var jeres første indtryk af Nepal, da I kom hertil?

IL: Vi syntes, det var noget af det smukkeste, vi nogensinde havde set. Det var fuldstændig uberørt. Vi kom ind med en DC-3, der var jo ikke noget andet, der kunne lande der, og kørte fra Gaucharan (nu Tribhuvan International Airport, red.) ind til Kathmandu. Landingsbanen var en mark med geder, køer og høns, og lufthavnsbygningen var en stråhytte. Vi skulle bo hos en af prinserne og kørte på vejen forbi små landsbyer med murstenshuse med udskårne træinduer og -døre. Ind imellem var der marker og små 'country houses' – det var utroligt. Det er svært at beskrive. Man nærmest svævede. Så vi bestemte os for, at vi absolut måtte flytte herop og bo. Og tre måneder efter gjorde vi det. Vi var her i ti dage i november 1952 og tog derefter tilbage til

Calcutta for at pakke det hele. Vi ankom så i februar 1953.

JD: Og på det tidspunkt havde I allerede børn?

IL: Ja, der havde vi to, Mishka (Mikhail, red.) og Alexander. Nicolas blev født i september 1953, det år vi flyttede til Nepal. Nicolas var lige ved at blive født for tidligt, for vi kørte altid i jeep, og der var ikke nogle ordentlige veje. Så jeg fik 'false labour pains', da jeg var omkring otte måneder henne og måtte til sengs. Kongen sendte mig så ned til Calcutta i sin flyvemaskine og med egen læge – hvis det nu var, jeg skulle føde på vejen. Så de er alle sammen født i Calcutta, på den samme fødeklinik.

JD: Hvordan var forholdene for jer i starten?

IL: De første ti dage boede vi hos en af prinserne, og så fandt vi en lille bungalow i et af Ranapaladserne. De havde alle sammen flere bungalows – måske til deres forskellige konkubiner. Der var det, Boris arbejdede med sit destilleri. Det er alt sammen beskrevet i bogen. (Boris ønskede at centralisere produktionen af alkohol i Nepal, hvor man ikke havde nogle forbehold overfor spiritus, end-sige skulle forholde sig de 'dry laws', der gjorde sig gældende i Indien, red.)

JD: Synes du, det portræt, der bliver tegnet af Boris i Peissel's bog, er nøjagtigt?

IL: Næh, det synes jeg egentlig ikke. Nu er han jo død, så han kan ikke sige noget. Bogen mangler ... humor. Peissel spurgte mig, hvordan Boris virkelig var som menneske. Jeg svarede: "Jeg har jo levet med ham i ti år, og alt, hvad jeg kender til ham, har jeg lært via osmose, bare ved at være til stede. Men hvad der foregår inde i ham, aner jeg ikke. For han lukker ikke op. Han er en 'great raconteur' (fortæller, red.) og har mange morsomme og interessante historier fra balletten og Rusland dengang, og hvordan han undslap. Men når det skal være noget helt personligt, inde fra sjælen, så er der lukkede døre." Måske fordi han var så ung, da Revolutionen brød ud, og man lærte ikke at sige for meget. Når man var fra den aristokratiske klasse, som tilfældet var med Boris, så måtte man passe meget på. Det var også derfor, han kom ind på balletskolen. Det var hans tante, der havde balletskolen, og herigennem kunne han få papirerne i orden og være i sikkerhed. Flere i hans familie blev skudt. Jeg tror, det var der, han lærte ikke at sige for meget og skjule alt, hvad der gik for sig helt inde i ham.

JD: Åbnede han aldrig op?

IL: Meget sjældent. Kun da jeg forlod ham. Det ødelagde næsten vores ægteskab, for man slår jo hovedet mod en mur hele tiden. Kommer ingen vegne. Derfor er jeg så glad for, at min søn Nicolas er meget, meget åben. Det er virkelig virkeligt. At leve sammen med en, der ikke vil åbne sig, er meget svært.

JD: Hvor langt inde i jeres ægteskab forlod du ham?

IL: Efter ti år. Men det var kun i nogle måneder. Jeg troede, kærligheden var væk, men hvis man virkelig elsker nogen, så dør den ikke. Man kan ikke slå den i stykker. Så kom jeg tilbage igen.

JD: Hvor rejste du hen, da du forlod Boris?

IL: Jeg var i Hong Kong hos min mor. Dér boede hun. Det var meningen, at jeg skulle have alle tre børn med – det havde Boris sagt, at jeg kunne. Han kom så tilbage fra Calcutta, aftenen før jeg skulle rejse. Hans venner havde sagt til ham, at hvis han ville holde på mig, måtte han ikke lade mig tage alle børnene. Så jeg fik kun lov at tage ét barn med mig. Det var en skrækkelig beslutning. Nicolas var den yngste, så jeg ville helst have taget ham.

Mishka, den ældste, og Boris kom godt ud af det med hinanden. Alexander og hans far, derimod... De kunne absolut ikke sammen. Alexander drev ham op af væggen. Somme tider rystede Boris af raseri, for han turde jo ikke slå børnene. Så jeg tog Alexander med, for han kunne ikke enes med sin far. Det tilgav Alexander mig aldrig. Han sagde: 'It's because you took me to Hong Kong that papa likes the others better than me'.

Boris kom jo så ud med børnene. De skulle holde ferie, de andre to. Og så fandt vi sammen igen. Og holdt vores 'honeymoon', som vi ikke havde haft før. Og så skulle alt være anderledes, men det blev det selvfølgelig aldrig.

JD: Hvem af dine drenge, synes du, ligner Boris mest?

IL: Af udseende eller karakter?

JD: Karakter.

IL: Nicolas er lige så 'sociable', som Boris var, og også god til at fortælle om sit liv. Mishka er født samme dag som sin far, og har også mange gode ideer. Men jeg tror, Nicolas ligner ham mest.

JD: Og hvem af dem ligner dig mest?

IL: Det aner jeg ikke.

Nicolas Lissanevitch, der sammen med sønnen Gregory er på et længere besøg i Nepal og beredvilligt brygger te og steger frikadeller i lejlighedens lille køkken, tager ordet:

NL: Jeg tror Alexander ligner dig mest – ikke i karakter, men i udseende.

JD: Og Alexander bor også her i Kathmandu, ikke sandt?

NL: Jo

IL: Vi er ikke på talefod.

NL: Han er 'business man'. Han er ikke enig i det projekt, min mor kører og synes, hun spiller sin tid på at gøre noget for kulturen. Jeg har kontakt til ham, da Alexanders kone, min svigerinde, indirekte er i familie med min kone.

JD: Hvornår startede I det projekt, du, Nicolas og Rabindra er involveret i? Hvordan kom ideen til et økologisk resort og en bæredygtig landsby?

IL: Det begyndte efter, jeg havde solgt min ejendom i Thecho (umiddelbart syd for Patan,

red.), en ejendom, jeg havde købt for penge, min mor havde efterladt mig. Hvis det ikke havde været for den ejendom, havde jeg ikke kunnet begynde at købe jord.

Det var i 2002, samme år som Nicolas blev gift, at min ven og 'gudsøn' Rabindra, der er uddannet sagfører, spurgte, om han ikke skulle hjælpe mig med at sælge ejendommen. Jeg havde kort forinden haft indbrud i huset og var blevet slået ned. Salget tog et par år. Jeg foreslog herefter, at vi startede et samarbejde, fordi vi havde den samme drøm om at bringe skønheden tilbage til Kathmandu Valley 'in the form of traditional architecture with all modern conveniences'. Jeg respekterer ham meget for alt det gode, han gør for befolkningen (Rabindra Puri er også uddannet skulptør, og hans arbejde med at bevare kulturarven har sikret ham en nominering til UNESCO Cultural Heritage Award, red.).

Jeg har altid interesseret mig for arkitektur og gamle huse. Det var min drøm at kunne bygge nogle smukke, gammeldags huse, og den drøm deler han. Han har mange drømme, jeg har kun den ene. Og så begyndte vi, men det tager tid. Man skal gå stille frem for at købe nok jord. For når først de finder ud af, hvad man vil, så går priserne for højt. Så har man ikke råd til det. Det er først nu, sidste år, at vi har jord nok til at begynde. Vi starter med vores resort og derefter kommer vores 'øco-landsby'.

Inger i København 2004 som gæst hos selskabet: Jane og Knud V. Johansen (tidligere chargé d'affaires i Nepal), Dia Wolffhechel Bjerager, Nicolas og Inger.

JD: Da du og Boris i sin tid startede Royal Hotel, der kom til at bane vej for turismen i Nepal, havde du da allerede den drøm i tankerne?

IL: Royal Hotel var jo et Rana-palads og altså i den gamle stil. Det måtte vi forandre til hotelværelser samt bygge badeværelser til hvert værelse. Vi blev nødt til at sørge for varmt vand – det blev opbevaret i sådan nogle petrol-dunke i små separate skure på taget oven over hvert badeværelse. Da jeg hørte om 'solar heating', spurgte jeg Boris, hvorfor vi ikke gjorde det? Men dengang kunne man jo købe lige så meget brændsel,

man ville, og det var billigt. Jeg ville dog gerne have sat 'solar heating' til vandet, dér i begyndelsen af 60'erne.

På en skole i nærheden havde lederen, Father Sibold – en af de gamle munke, der kunne gøre alt muligt – fået installeret 'solar heating'. Han var en pragtfuld mand. Vi besøgte ham tit, da børnene gik i skole derude. Han lærte Boris, hvordan man kunne lave vin ud af ferskner. Han lavede også vin af det vand, han havde kogt ris i. Når ferskenvinen ikke rigtigt lykkedes, brugte vi det som 'vinegar' på vores forskellige salater.

JD: Hvornår lukkede I Royal Hotel?

IL: Boris var jo ikke forretningsmand. I den kontrakt, han havde skrevet under på med ejeren af paladset, som var den samme General Bahadur, der havde eskorteret prinserne til Calcutta, var der et 'small print', som Boris aldrig læste. Her stod, at hvis ejeren ville have det tilbage til eget brug, kunne han det. Så han lagde sag an mod os i 1970. Vi var i Danmark det år og var inviteret af William Heering til at spise middag ude på Heering-gården. Hans vagtmand var en af de radioamatører, der taler med andre radioentusiaster over hele verden. Han var i kontakt med nogen i Nepal, så midt i middagen kom han ind og talte med William, og så fik vi at vide, at vi havde tabt sagen. Det syntes jeg, var meget morsomt, ikke at vi havde tabt sagen, men måden vi fandt ud af det på. Og så måtte vi jo finde et andet sted.

Efter General Bahadur havde vundet sagen og fået paladset tilbage, solgte han det med det samme. Vi ville gerne have købt det, for en af prinserne var vores partner, men det gik altså ikke. Så var det, vi fandt Lal Durbar og Yak & Yeti og

begyndte der. Først havde vi restauranten, og det var en stor succes. Så kom Verdensbanken og spurgte, om vi ikke havde lyst til at starte et nyt hotel, og det ville Boris gerne, for når først noget kørte godt, så ville han helst lave noget andet. Jeg syntes også, det var en dejlig ide og tænkte, at så var vores fremtid sikret.

Men vi havde aldrig nogen penge til overs. De forsvandt, så snart de kom ind. For at få lånet fra Verdensbanken, skal man selv lægge et beløb, og så var det Boris, gennem en ven, mødte en indisk pengelåner, Sharef, der blev vores partner. Pengelånerne havde generelt et meget dårligt ry, men Boris sagde, at dette var den eneste reelle pengelåner, han havde mødt. Det var før, vi blev snydt af samme herre. Vi skulle have 33 % og han 67 %. Vi havde en 'gentlemen agreement'.

Hver gang, der kom en repræsentant fra Verdensbanken, spurgte han mig, om Boris nu havde fået det på skrift, og jeg sagde, "nej, ikke endnu." Hottellet var næsten færdigt – vi havde ordnet alt med indretningen, og Boris havde været i Europa for bl.a. at købe

BORIS LISSANEVITCH (1905-1985), FØDT I ODESSA

Uddannet ved Operahuset i Odessa's 'Corps de Ballet' og turnerede sammen med hustruen Kira Stcherbatcheva i Europa, Amerika og Asien. I 1936 etablerede han Club 300 i Calcutta (nu Kolkata) som et socialt mødested på tværs af herkomst. Herfra deltog han i mange storvildtsjagter med Maharajaen af Cooch Behar og andre notabiliteter. I september 1947 mødte han danske Inger Pfeiffer. Efter skilsmisse fra Kira giftede Boris sig med Inger i slutningen af 1948.

På 300 Club mødte Boris Kong Tribhuvan. Kongeslægten havde i over 100 år været sat uden for indflydelse af Rana-dynastiet, der som statsministre havde den reelle magt i Nepal. Kongens sønner – Mahendra og Birendra – fik støtte hos Indiens premierminister Nehru til at få faderen tilbage til magten.

Og Boris formidlede i 300 Club vigtige og hemmelige kontakter mellem parterne. Boris er dog især kendt som manden, der i 1955 introducerede turismen i Nepal med åbningen af Royal Hotel i et palads, der tidligere havde tilhørt et medlem af Rana-familien. Royal Hotel findes ikke mere. I dag huser bygningen Nepal Election Commission.

Boris' liv er skildret i Michel Peissel's bog 'Tiger for Breakfast. The story of Boris of Kathmandu – adventurer, big game hunter, and Host of Nepal's famous Royal Hotel' fra 1966.

Boris Lissanevitch døde i 1985. Han ligger begravet på British cemetery i Kathmandu, i nærheden af den britiske ambassade.

køkkenudstyr. Jeg blev ved at spørge, hvornår han ville få det skriftligt, og han sagde – ”du er forfærdelig, du stoler ikke på nogen.” Til sidst indvilgede han i at få underskriften på plads, og så var det, at Sharef trak sit tilsagn tilbage. Vi mistede restauranten ved samme lejlighed, fordi man ikke kunne drive en restaurant separat fra hotellet. Boris blev altid snydt, fordi han stolede på de forkerte mennesker. Det var i 1974. Og så måtte vi finde et nyt sted. Det var begyndelsen på enden, tror jeg. Tingene begyndte at gå ned ad bakke derfra.

Vi startede en ny restaurant, men den lå for langt ude. Boris og min ældste søn lagde en del pres på mig for at investere, hvad min mor havde efterladt mig. Heldigvis havde jeg jorden, ellers ville jeg have været uformuende, da Boris døde. Hvis det bare havde været én, kunne jeg have modstået det, men to... Det betød, at jeg enten blev nødt til at give dem, hvad de ville have eller pakke mine ting og rejse. Men det er svært at rejse fra nogen, man elsker. Og på det tidspunkt var Boris ikke længere ung. Han var omkring 69. Så jeg gav dem, hvad de ville have.

Stedet var desværre for langt udenfor Kathmandu. Restauranten lå ikke på ’turistruten’. Det skulle have været i centrum af Kathmandu. Jeg var absolut ikke glad for det. De skabte et skønt sted, men det fungerede ikke, for der var for mange managers, der alle ville have en høj løn. Fantastisk mad, men forkert lokalitet og forkert tidspunkt. Jeg ønskede at lukke stedet ét år før, vi faktisk gjorde, men Boris fik et raserianfald, så jeg indvilgede i at yde tilskud til virksomheden og betale lønninger. Det betød, at jeg ikke kunne færdiggøre det hus, jeg havde købt. Jeg måtte sælge resten af min mors guldsmykker for at betale for de sidste konstruktioner på restauranten. Men der var ikke nok til også at få indlagt el og vand, og til sidst blev vi nødt til at lukke. Mishka rejste og sluttede sig til sin guru. Alexander overtog herefter, men det kørte ikke.

Jim Edwards, der var en god ven og drev Tiger Tops, ville gerne hjælpe, men ønskede 51%. Jeg tænkte ’hellere 49% af noget end 100% af ingenting’, men her trådte Alexander så ind og overbeviste Boris om, at det var en dårlig idé. Alexander var sikker på, at de kunne køre stedet uden hjælp fra Edwards. Så den aftale blev aldrig til noget. Men det ville have fungeret, for Edwards havde en masse kunder. Og han ville have sørget for transport frem og tilbage, hvilket vi ikke havde.

Desværre havde Boris og Mishka underskrevet en kontrakt med ejeren af bygningen om, at hvis vi lukkede stedet, skulle vi føre det tilbage til den stand, det oprindeligt havde været i. Det kunne vi ikke. Så han beholdt alt udstyret. Og igen var vi ude, uden noget. Den sidste restaurant, vi drev, lå faktisk det rigtige sted, på Durbar Marg. Her var Alexander også inde over, men det endte skidt. Ejeren, der tillige var partner med aktier i foretaget, insisterede på at få Alexander ud. Så det gjorde vi. Men før Alexander rejste, tog han de penge, der var lagt til side til at betale skat med. Da vi ikke kunne betale skat, måtte vi lukke. Og igen låste ejeren os ude og beholdt alt inventaret. Det var et par år, før Boris døde og afslutningen på restaurant-eventyret. Jeg tror, Boris mistede modet, fordi han hele tiden blev snydt – og det oven i købet af mennesker, han stolede på.

JD: Efter Boris døde, overvejede du da nogen sinde at forlade Nepal?

IL: Ja, men jeg havde ingen penge. Og jeg kunne ikke få pension, fordi jeg kun havde boet ni år i Danmark. Alle mine venner sagde, at myndighederne ikke ville lade mig sulte, at jeg ville få noget at leve af. Men jeg havde jo ejendom i Nepal. Jeg boede dér og levede sparsommeligt. Jeg solgte ting, min mor havde efterladt mig. Hun drev en lille butik, mens vi kørte Royal Hotel, med smukke tibetanske bronzegenstande. Det gav mig nok at leve for, men det var en ’fra-hånden-i-munden-tilværelse’. Efter jeg blev overfaldet og røvet,

tænkte jeg på at rejse fra landet, men jeg skulle først sælge ejendommen. Og så mødte jeg Rabindra – og pludselig kunne jeg gøre noget nyttigt.

Hver gang, jeg overvejede at rejse, var der noget, der stoppede mig, så jeg føler, at det er meningen, at jeg skal være her. Og hvad skulle jeg lave i Danmark, en gammel kvinde som mig? Selvom jeg tog dertil og fandt en eller anden måde at overleve på, hvad skulle jeg så foretage mig? Her kan jeg gøre noget. Jeg satte faktisk nogle penge i Jyske Bank som en sikkerhed. Jeg troede, det var trygt. Jeg har altid holdt mig til ’low risk’, ikke ’high risk’-investeringer. Pludselig fik jeg så et brev, da krisen startede, om at jeg havde mistet halvdelen af pengene. Så jeg ville alligevel ikke have nok til at leve af det. På det tidspunkt var jeg imidlertid allerede blevet partner med Rabi, så...

Jeg ville ønske, at jeg kunne rejse til Danmark hver sommer,

for jeg elsker landet, og jeg savner lyden og duften af havet – og marinerede sild, saltpastiller og marcipan. Sidste gang, jeg var der, var i 2004.

NL: Jeg har sagt til min mor, at hun altid må komme og bo hos mig i tre måneder. Jeg har et ekstra værelse.

IL: Men turen er for anstrengende. Jeg har ikke råd til at flyve ’business class’, og ’cattle class’ på Qatar for en person af min højde går ikke. Så jeg vil hellere have, at Nicolas kommer her hvert år.

NL: Jeg tænker absolut, at min familie og jeg flytter herover indenfor et par år, for min mors drøm skal videreføres. Når hun ikke er her mere, hvem skal så drive det videre? Der er kun Rabi tilbage. Planen er derfor, at min storebror Mishka kommer og kører det; han har jo været indenfor restaurationsbranchen og læst business management, og jeg er kon-ditor, så jeg skal undervise på

den 'vocational school', der er tilknyttet projektet, som konditor og bager. Jeg håber, det hele lykkes. Projektet skal helst gå i arv fra generation til generation.

JD: Hvis du kigger tilbage over dit liv i Nepal, Inger, hvad har så været den bedste oplevelse her?

IL: Mit første trek til Tyangboche (nær Everest Base Camp, red.). Det, at komme op ad den sidste hårde stigning og stå der på plateauet. Jeg får stadigvæk gåsehud. Der ser man alle tinderne. Everest, Lhotse, Ama Dablam. 'You are floating'. Mine fødder rørte ikke jorden de næste tre måneder. Det var en ufattelig oplevelse. Jeg har aldrig set noget smukkere. Det føltes, som om bjergene var ved at falde ovenpå mig – de var så nær.

NL: Min mor kontaktede mig og bad mig om at komme op med malegret til hende dér.

Hun havde ikke farve nok. Jeg fik pakket det hele sammen og fløj ud til Everest-området og gik derfra. Det var en hård tur. Men det var en enorm oplevelse for mig som 15-årig. Vi vandrede en hel måned deroppe, min mor og jeg.

IL: Jeg har sagt til Nicolas, at når jeg dør, så skal jeg kremeres og asken skal spredes. Noget af den dér, hvor Boris og min mor ligger begravet, noget ved Tyangboche og det sidste ved Den Lille Havfrue.

JD: Inger, hvis du i dag mødte dig selv som ung, nys ankommet til Nepal, hvilket råd ville du da give videre?

IL: Det er et svært spørgsmål, for det er jo ikke muligt. Men jeg ville nok sige: "Just live for the moment, not the future, not the past, just today. And try to get the most out of it." Det er vist alt, jeg har lært.

Få skræddersyet din Nepal rejse

Hvis Jysk Rejsebureau er et specialister i rejser til Nepal og har et stort udvalg af aktiviteter, ture, raftingture, naturoplevelser m.v. og har tilmed det servicecenter i Kathmandu. Mange af vores rejsekonsulenter har selv rejst i Nepal og dele gerne ud af deres erfaringer og gode råd.

Læs mere om vores rejser til Nepal på www.jysk-rejsebureau.dk.

Jysk Rejsebureau
med rejsen

Århus 86 18 24 88	Aalborg 88 12 33 76	Grippevej 1 86 18 42 88
-----------------------------	-------------------------------	-----------------------------------

get a taste of exciting and exotic Nepali and Indian food

*Namaste Nepal
Restaurant and Cafe*

Fredensgade 11 A, 2200 København N
www.namastenepal.dk Tlf: 35 39 01 40

नमस्ते नेपाल

I landsbysamfundet Mechchhe i Kathmandu-dalen ligger den lille, men hastigt voksende, skole Shree Shivashakti Lower Secondary School. Skolen er mere end tyve år gammel og opstod oprindeligt ud af lokale ildsjæles ønske om at bringe uddannelse til deres uoplyste samfund. I mange år stod udviklingen dog stille, da landsbyen er så fattig, at aflønning af lærere og indkøb af skolemateriale er noget, man kun kunne drømme om.

Alt dette ændredes i 2005, da en lille gruppe på fem elever og to voksne ankom fra Ranum Efterskole. Skolens forstander Olav Storm havde et ønske om at føre skolens værdigrundlag ud i livet ved at lade sine elever opleve og deltage i den virkelige verden og endelig komme hjem igen og dele deres oplevelser med andre. Oplevelsen og fortællingen havde ført Ranum Efterskole til Nepal og til den lille skole i det fattige samfund. Besøget gjorde stort indtryk på eleverne såvel som på de voksne, og Olav Storm indledte på baggrund heraf en fireårig støtteaftale med skolen. Aftalen er siden fornyet mange gange, efterhånden som venskabet og samarbejdet har udviklet sig.

Ranum Efterskole selv har også udviklet sig meget, siden man for første gang tog beslutningen om at rejse med eleverne til et fjernt, fattigt og potentielt farligt land. I dag er Ranum Efterskole Danmarks tredje største efterskole, og skolen er alment kendt for sine mange rejser. Vælger man som elev at tage et år på Ranum Efterskole i 9. eller 10. klasse, siger man samtidig ja til at rejse ud i verden tre gange i løbet af det ene år. Og hvis rejseysten og modet er der til at besøge et af verdens fattigere lande, kan man nu også vælge Indien og Ghana, foruden Nepal.

Udvikling i øjenhøjde

De elever, der vælger at rejse til Nepal, må dog samtidig være forberedte på at skulle arbejde for at hjælpe skolen og de mennesker, de besøger i Mechchhe. For det er en hjertesag for Ranum Efterskoles forstander og leder af rejserne, Olav Storm, at de ikke tager form som fattigdomsturisme, men derimod

skaber interkulturelle møder, mellemfolkelig forståelse og udvikling i øjenhøjde. Rejserne har altså til formål på den ene side at bygge en lærerig kulturudveksling imellem de unge i venskabsskolen og de danske efterskoleelever, der deltager i turen; og på den anden side yde et stykke udviklingsarbejde for at forbedre skolen og derved mulighederne for de unge i venskabssamfundet i Mechchhe.

Udviklings samarbejdet imellem Ranum Efterskole og venskabssamfundet i Nepal bygger på venskab i mellem mennesker og adskiller sig fra normen af udviklingsarbejde ved ikke at tage en organisatorisk form. Efterskolen udtrykker selv deres arbejde i venskabssamfundet, som "ulandshjælp i øjenhøjde". Det er et privat engagement imellem skolen og det nepaleske samfund og er derfor også udenfor de normale administrative kanaler, udviklingsbaserede projekter og finansiering

ofte tager, som lokale eller internationale ngo'er og nødhjælpsorganisationer.

Nepal trækker

Mange års samarbejde og mange rejser har sat sine spor blandt de godt 250 elever på Ranum Efterskole, som alle kender til venskabsskolen og omgives af billeder fra besøg gennem tiden. For flere elever har drømmen om at rejse til Nepal været det, der fik dem til at vælge skolen. For disse elever er det især ønsket om at se en virkelighed, der normalt er udenfor rækkevidde for turister og gøre noget, hvor det virkelig kan mærkes, der har fået dem til at drømme om Nepals bjerge. I år rejste over 80 elever med til Nepal, og det store antal rejsende betød, at der i år ikke kun var planlagt besøg og udviklingsprojekter på venskabsskolen, men også på to nye skoler, så presset på Mechchhe ikke blev for stort. Denne store interesse for at deltage i skolens engagement

i Nepal har samtidigt gjort det nødvendigt for Ranum Efterskole at tage kritisk stilling til konsekvenserne af elevernes besøg i det lille samfund, hvilket i 2011 fik skolen til at sætte en evalueringsproces af deres Nepal rejser i gang.

Evaluering af skolens udviklingsarbejde i Nepal

For Ranum Efterskole var det essentielt at få svar på to centrale evalueringsspørgsmål. Det første var, hvilket aftryk deres profilfagsrejser sætter i deres elever, det andet var hvilket aftryk, de som efterskole sætter i den omverden, de opsøger på deres rejser. Her tænkes specielt på rejserne til Nepal. Det giver i forhold til den offentlige debat også mening at stille de kontroversielle spørgsmål: Er der tale om "eksotiske rejser til fjerne mål", om "fattigdomsturisme" eller er der tale om et dannelsesprojekt, hvor efterskoleformen har en helt unik styrke i forhold til at udvikle os som medborgere i en global og foranderlig verden.

På baggrund af dette ønske om at dykke dybere ned i Efterskolens rejser aftryk på eleverne og omverdenen, ansatte Ranum Efterskole i efteråret 2011 to unge forskere til at søge nogle svar på de stillede evalueringsspørgsmål. De to forskere Peter Skøtt Pedersen og Trine Bargsteen er begge uddannede som cand.soc. i Udviklingsstudier og Internationale Forhold ved Aalborg Universitet, og har i perioden november 2011 til marts 2012 foretaget en samlet undersøgelse af skolens Nepal-rejser, bestående af to overordnede evalueringer. Den ene omhandlede effekterne af skolens udviklings samarbejde, hvis resultater der sættes fokus på her.

VENSKABSBASERET UDVIKLINGSARBEJDE SKABER ENGAGEMENT OG GLÆDE

Af Peter Skøtt Pedersen

Venskabskolen som udviklingsmodel

Støtten, Ranum Efterskole har givet i Nepal, kan også defineres som velgørenhedsarbejde, hvilket i udgangspunktet skaber et donor-klient forhold imellem de to skoler, der er ødelæggende for bistandsmodtagerens ejerskabsfølelse og udviklingsprojektets bæredygtighed. En af de vigtigste og mest interessante konklusioner, der udsprang fra evalueringen af Ranum Efterskoles udviklingsarbejde i Nepal, var derfor, at den specielle venskabsmodel, udviklingssamarbejdet imellem de to skoler har skabt, er af afgørende betydning for den udviklingseffekt, Ranum Efterskoles støtte har haft i området.

Da udgangspunktet for udviklingssamarbejdet imellem Shree Shivashakti skolen i Mechchhe og Ranum Efterskole er venskab, gives støtten betingelsesløst, og der afkræves derfor ikke resultatopgørelser, hvilket reflekterer stor tillid fra Ranum Efterskoles side. Denne tillid har affødt en stor ejerskabs- og ansvarsfølelse blandt den lokale skole i Mechchhes lærere. Venskabet imellem skolerne betyder også, at der er en meget stor personlig involvering fra Ranum Efterskoles lærere og de elever, der tager del i udviklingsarbejdet. Denne personlige involvering i udviklingsprojektet motiverer også de lokale lærere og lokalsamfundet til at tage en større aktiv del i skolens udvikling. Vigtigt, gør elevernes interkulturelle venskaber, at de har udviklet vigtige kompetencer som selvtillid, kommunikationsevner og engelskkundskaber. Det blev altså tydeligt, at Ranum Efterskoles venskab og personlige involvering har en stor udviklingseffekt i sig selv og hjælper til at forstærke effekten af den fysiske støtte.

Venskab, velgørenhed og udvikling har resulteret i positive resultater i Mechchhe

Evalueringen af udviklingssamarbejdet viste altså, at det venskabsbaserede udviklingssamarbejde er mere end bare velgørenhedsarbejde, men at udviklingsarbejdet i Nepal står på tre ben: venskab, velgørenhed og udvikling, hvilket på

nuværende tidspunkt har resulteret i, at Shree Shivashakti Lower Secondary School i Mechchhe er en velfungerende skole, der har undervisning af høj kvalitet og engagerede og ansvarsbevidste lærere.

Støtten til skolen i Mechchhe har udviklet sig organisk, hvilket har betydet, at Ranum Efterskole løbende har været i stand til at tilpasse og udvide støtten, efterhånden som Shree Shivashakti har haft behov for og været i stand til at udnytte mere omfattende støtte. Dette har betydet, at der er en tydelig sammenhæng mellem den lokale skoles behov og støtten givet fra Ranum, hvilket har medført en række positive resultater.

Konkret betyder støtten, at undervisningsniveauet på skolen er blevet hævet, da lærerne nu modtager løn og derfor møder op, og eleverne inddrages i undervisningen gennem de skolemateriale, Ranum Efterskole har sponsoreret. Imidlertid er skolen i dag kommet i den situation, at den er helt afhængig af fortsat støtte fra Ranum Efterskole, hvis niveauet skal holdes, og samfundets børn fortsat skal kunne modtage en god grundlæggende uddannelse. Ranum Efterskoles effekt kan dog primært spores

i materielle og økonomiske aftryk, da disse er de mest åbenlyse og for de lokale virker mest presserende. Konsekvensen heraf er imidlertid, at der har været manglende støtte til kapacitetsopbygning.

Skolens materielle udvikling har altså overhalet kapacitetsudviklingen. Det er derfor ikke muligt for skolens lærere at leve op til det potentiale, der er i skolen, da de menneskelige evner halter bagud. Dette gør sig gældende såvel undervisningsmæssigt som administrativt, hvis effekten af Ranum Efterskoles udviklingsengagement skal leve op til dets potentiale. Evalueringen konkluderer derfor, at der skal fokuseres mere på kapacitetsopbygning end materiel støtte i fremtiden.

Dette er desuden vigtigt, da det er i kraft af opbygningen af menneskelige egenskaber, Ranum Efterskoles støtte kan klassificeres som udviklingsarbejde, da såvel begrebet bæredygtighed som menneskelig udvikling er centreret omkring menneskers evner og muligheder for at forbedre egne vilkår.

Fremtidige planer

Det er Ranum Efterskoles intention at bibeholde og videreudvikle det venskab, der er blevet bygget op imellem de to skoler igennem de sidste mange år, og

efterskolen fortsætter derfor også den vigtige støtte, den har givet. Efter Ranum Efterskoles rejse til Mechchhe i år er det planlagt at yde støtte til etablering af et 8. klassetrin på skolen i Mechchhe og derved sikre dens eksistens i fremtiden, da otte klasser vil blive mindstekravet for små skoler i Nepal i den nærmeste fremtid. Der er yderligere lagt planer om at udvikle venskabet med lærerne på skolen i Nepal ved at samle ind til, at nogle af dem kan rejse til Danmark og besøge Ranum Efterskole. Dette gøres både for at videreudvikle det fælles venskab, der er imellem skolerne, men også for at støtte kapacitetsudviklingen og uddannelsen af lærerne på skolen i Nepal.

Der findes mange forskellige støtteformer i udviklings-sammenhæng. Fælles for dem alle er, at støtten ofte ledsages af et incitament, der skal engagere lokalbefolkning til at deltage aktivt i deres egen udvikling. Eksempler på dette kan være krav, der skal overholdes, kurser, løn osv. Evalueringen af Ranum Efterskoles udviklingsarbejde har vist, at lokal udvikling i lille målestok kan foregå igennem et meget simpelt incitament: venskab.

Bæredygtig hjemmesko i 100% ren naturlig uld filtet i hånden. Pris m. ENERGSOLE®: 599,- Uden ENERGSOLE®: 499,-

Pure wool - Pure love!

Drop strømperne!

Vi ved alle at uld isolerer godt. Men, uld er også 10 gange bedre til at optage fugt end f.eks. polyester.

Samtidigt afgiver ulden oven i købet termodynamisk varme, så dine fødder føles tørre og varme. Derfor er det slut med fornemmelsen af et par klamme syntetiske strømper.

Vore uldsko holder dine fødder tørre og varme. Du kan oven i købet droppe strømperne når du iklæder dig et par lækkert bløde og varme håndfildede uldsko.

Ren naturlig uld.

Vore uldsko er nemlig af 100% ren naturlig og bæredygtig uld, som blot er klippet af et får, og behandlet så skånsomt at det stadig indeholder lanolin.

Lanolin er naturens egen effektive beskyttelse som forhindrer snavs og lugte i at trænge ind i fibre. Derfor er uldskoene nemme at holde rene og friske, ved blot at lufte og holde dem tørre.

7 milliarder mennesker dobbelt så mange sko! De miljømæssige konsekvenser af læderproduk-

tionen er massive, men nu behøver du ikke længere at have dårlig samvittighed.

Bæredygtigt design
Med vores nye kollektion af uldsko, lancerer vi, i samarbejde med Green Comfort, vores svar på fremtidens bæredygtige fodtøj. Den verdenspatenterede ENERGSOLE® er integreret i skoene. Det sikrer en fantastisk og energi-givende støddabsorbering, som aldrig aftager.

Bæredygtig udvikling
Vi filter alle skoene i hånden på vores eget værksted i Kathmandu, Nepal.

Det skaber fast arbejde og vækst i et af Verdens fattigste lande. Vi har også oprettet en fond, som med 1 Euro per solgte par sko, støtter virksomhedens medarbejdere og deres børn.

Se de mange spændende styles og modeller, og se præcist hvem af de nepalesiske kvinder der har filtet netop dine sko.

betterfelt.com

Opdag Nepal

- uden for turistområderne

Vi følger den gamle karavanerute mellem Pokhara og Kathmandu og går gennem terrassemarker, hyggelige landsbyer med udsigt til Annapurna, Langtang, Manaslu og Ganesh Himal.

12 dage med vandring og kultur, fra 10.380,-

Mt. Everest base camp

En af verdens flotteste trekkingture - gennem Sherpasernes land til foden af verdens højeste bjerg - og som selvfølgelig også Area Daktars base camp. Overnatning i hyggelige teahous. Fantastisk aklimatisering.

Varetaget 22 dage med stærkt rejseleder
Afrejse 6/5, 3/10 (begge udsolgt), 4/18, 11/11,
Pris fra 16.990,-

Den store kulturrejse

Kiplings store kulturrejse i Nepal rører Kathmandu og Kathmandu-området samt den gamle langby Nepalstad, slottet, Bardibas, Pokhara og det smukke Tami og Chitwan National Park. Et lag af en kulturrejse med stærk rejseleder.

Varetaget 13 dage med stærk rejseleder
Afrejse 12/10, 14/11, 7/2, 25/3, 4/4
Pris fra 13.990,-

Annapurna og Poon Hill

Trekkingturen til Poon Hill byder på en af Himalayas flotteste udsigter - ind til Annapurna, Fishtailbjergene Machhapuchtre og Dhaulagiri - og over de smukke vedvandede terrasser, landsbyer og et bjergstævne, der gør turen super unik og uforglemmelig.

Varetaget 12 dage
Afrejse Daglig afrejse
Pris fra 9.290,-

KANTIPUR HEALTH CAMP 2011

BESKRIVELSE AF ET NEPAL EVENTYR

Af sundhedsplejerske Gitte Thorup, Hedensted Kommune

”Vil du med ud at arbejde i Nepal til efteråret?”

Det spørgsmål stillede en tidligere kollega mig i januar 2011. Det lyder da vildt spændende, tænkte jeg og var ikke afvisende - men alligevel..... Min tidligere kollega er sygeplejersker. Hun var af en projektleder i et NGO-projekt blevet spurgt, om hun ville give en hånd med at forbedre sundheden i et landdistrikt i Nepal - og om hun kendte en sundhedsplejerske, som ville med? En praktiserende læge havde allerede givet tilsagn om at deltage.

Kantipur Health Camp er en del af et større projekt, hvis formål er at støtte tre landsbyer i det sydlige Nepal i deres bestræbelser på at løfte sig selv op over fattigdomsgrænsen. Vejen til dette er gået via etablering af en andelsforening, hvor familierne sparer penge op til deres fælles fremtid. Der havde allerede længe været gang i et skoleprojekt, et veterinærprogram, et drikkevandsprojekt

og et erhvervsudviklingsprojekt. Nu var turen kommet til et sundhedsprojekt. Børnedødeligheden indenfor de første 5 leveår er 51 pr. 1000 i Nepal, mens den i Danmark er 4 pr. 1000 (Verdensbanken, april 2011).

Inden man tager den endelige beslutning om at hive et par måneder ud af kalenderen, er der et par ting, der skal være styr på. Hvad siger familien? Hvordan med at få bevilliget orlov fra sin arbejdsplads? Hvad med økonomien? Da det var afklaret, fulgte et møde med projektlederen og de andre kommende frivillige i sundhedsprojektet. Og udarbejdelse af projektbeskrivelse, Medical Cards, kontakt til tidligere frivillige sundhedsarbejdere i udviklingslande - vi skulle desuden finde relevant undervisningsmateriale, lave inventarliste til det kommende mor/barn projekt etc. I månederne op til af-

reisen havde vi løbende ”Skype - møder” med den nepalesiske sygeplejerske og andre nepalesere, der skulle deltage i vores Health Camp. Vi var tre danske sundhedsarbejdere, der således gjorde klar til at rejse ud: en læge, en sygeplejelærer og en sundhedsplejerske.

Først i oktober satte vi kursen mod Kathmandu, hvor vi boede i fem dage, inden vi tog videre ud til Kantipur projektet. I de dage fik vi dagligt lektioner i Nepali og desuden undervisning i landets kultur. Vi diskuterede projektbeskrivelsen med vores nepalesiske sygeplejerske, og vi gennemgik de indsamlede materialer og medicinbeholdningen. Dernæst fulgte en dagsrejse til Kantipur. Landsbyerne ligger kun ca. 200 km fra Kathmandu - men infrastrukturen i Nepal er meget anderledes end i Danmark. I en gammel bus fyldt med lokale folk, deres høns og mange forskellige varer, gik turen mod syd. Ad snoede og hullede veje

med de smukkeste udsigter til bjerge og rismarker. Undervejs måtte vi på værksted med bussen 3-4 gange - og de sidste 3-4 kilometer vandrede vi. Efter 14 timers rejse var vi endelig fremme.

Vi blev indkvarteret privat hos en familie i landsbyen Ayodhyapuri. Vi skulle lige vænne os til at bo i en lerklinet hytte med bliktag, lerstampede gulve og åbent ildsted i køkkenet. Og til at spise Dal Bhat med fingrene 2 gange dagligt, siddende på en sivmåtte. På mange måder er livet her, som man forestiller sig livet i Danmark for 200 år siden. Det fortidige gælder også landbrugsmetoderne og det hårde fysiske arbejde fra tidlig morgen til sen aften. Alene det, dagligt at hente drikkevand ved pumpen, var en stor opgave i en familie. Der blev på mange måder vendt op og ned på vores hverdag!

Projektet blev indledt med en afklaring af de eksisterende

sundhedstilbud i landsbyerne. Vi opstogte først den lokale healer - en imødekomende og klog gammel mand, som var blevet oplært af sin egen far. Han startede alle sine undersøgelser med at mærke patientens puls - og behandlede så både fysiske og psykiske sygdomme med urteafkog, samtaler og ved at søge svar i astrologien. Han fortalte om et godt samarbejde med sygehusvæsenet, hvor han endda havde været på flere kurser gennem årene.

Derefter besøgte vi den lokale Health Post i Karkhatta, godt 1 times gang fra landsbyerne. Personalet består dels af en sundhedsassistent med en 3-årig paramedicinsk uddannelse, dels af en sundhedsarbejder med et 8 måneders kursus. Her er behandlingen gratis - og de klarer lidt af hvert: fra almindelige infektionssygdomme til graviditetskontrol og fødsler. Vi fik i den forbindelse at vide, at den gravide kvinde får 900 NRS (omkring 63 DKK), hvis hun både følger den anbefalede graviditetskontrol og føder på centret. En god måde at forebygge de komplikationer på, som hjemmefødsler kan give både mor og barn.

De følgende to uger stod der hjemmebesøg på programmet.

Vores mål var at tilbyde screening til alle børn mellem 0 og 5 år. Vi vandrede fra den ene hytte til den næste – balancerede på de smalle stier mellem rismarkerne – og vadede over flodlejer. Overalt blev vi modtaget med åbne arme og med stor interesse for at få undersøgt børnene. Vi behandlede inficerede sår, ringorm og gav gode råd om hygiejne, ernæring, spædbørnspleje.

Den daglige hygiejne gjorde man ikke meget ud af. Børnene var ofte meget snavsede, og mange gange så vi børn i førskolealderen, der selv klarede tøjvasken. I alt besøgte vi knap 50 børn og deres familier. Vi så ingen underernærede børn. Men den ensidige kost, der foruden ris, i bedste fald består af linsesuppe og lidt grøntsager to gange dagligt, må give problemer på lang sigt. At regeringen er opmærksom på dette, så vi på de mange posters med budskabet "Spis varieret kost". Plakaten var hængt op på offentlige steder.

Som dansk sundhedsplejerske var det i øvrigt en fornøjelse at se de mange symmetriske kranier (spædbørnene er meget på mors arm), de lange ammeforløb (alle de spædbørn, vi mødte, blev ammet de første 6 måneder), børnenes motorik,

der er imponerende veludviklet (de ligger ikke på maven som spæde, MEN så snart de kan gå, skal de balancere på de smalle stier mellem rismarkerne) - og så mødte vi ingen mødre, der oplevede, at deres børn havde spise- eller soveproblemer!

Undervejs blev vi opmærksomme på, at en af landsbyernes kvinder var såkaldt "local health worker". På frivillig basis var det hendes opgave at besøge de nyfødte børn 1, 4, 7 og 28 dage efter fødslen. Hun havde stor erfaring, men ingen uddannelse. Vi fulgte hende på et par besøg. Hun så til børnene, men undersøgte dem ikke og havde dem ikke i hænderne. Hun vejledte mødrene ud fra deres spørgsmål. Og vi fornemede stor respekt for hendes arbejde. Det var dog et problem, at der jævnligt var kommunikationsbrist, når et barn var kommet til verden, så barselsbesøgene derfor blev forsinkede.

Siden brugte vi to uger på lægekonsultation kombineret med workshops. Ud fra de problemstillinger, som vi var stødt på under hjemmebesøgene, valgte vi i vores workshops at have fokus på hygiejne, børnesygdomme og kvindens anatomi/kvindesygdomme. Det viste

sig, at det var svært at samle så mange kvinder til workshops, som vi havde forestillet os. Det var midt i rishøsten, og familierne havde derfor travlt. Men måske var grunden også, at budskabet om sundhedsfremme ikke er så nemt at sælge – problemerne bliver måske hellere løst hen ad vejen, når livsvilkårene er barske? I hvert fald var der stor søgning til lægeklinikken.

Udover screening, klinik og workshops lavede vi en del skadestuearbejde. Ret hurtigt vidste landsbyboerne, at der boede et sundhsteam i Ayodhyapuri – og ofte sad der allerede kvinder med syge børn på terrassen, når vi stod op. Eller folk, der havde skåret sig med det skarpe segl under rishøsten. Jævnligt blev vi desuden kaldt ud til mere alvorlige sygdomstilfælde – en 11 årig pige med krampes, en mand med blødende øsophagusvaricer (åreknuder i spiserøret), en dreng, der var blevet angrebet af familiens okse osv. Her oplevede vi, hvordan en ambulancekørsel var tæt på at blive annulleret, fordi den var for dyr for familien - og en indlæggelse, der blev forhalet, fordi hospitalsbesøg ikke er gratis. Vores sidste opgave var et besøg på District Health Center i Bharatpur. Dels for at aflægge

Travlhed i klinikken

Besøg hos lægen er da ikke et privat anliggende

En lille pige behandles for ringorm

Workshop i Indrabasti

Det danske sundhedsteam holder pause

Et enkelt sundhedsbudskab - set i børnehaven i Ayodhyapur

Kantipur Health Camp 2011' er en del af et femårigt landsbyudviklingsprojekt i Madi i Chitwan District, gennemført af Jysk landsbyudvikling i Nepal.

Næste sundhedskampagne afvikles i efteråret 2012.

Landsbyudviklingsprojektet omfatter, foruden sundhedsprojektet, også et skoleprojekt, et lærerudviklingsprojekt, et skolenoveringsprojekt, et uddannelsesprogram, et veterinærprogram, et drikkevandsprojekt, et toiletbygningsprojekt - og erhvervsudvikling i form af produktion af kunsthåndværk og mursten samt - som sidste skud på stammen - turisme.

Følg med på www.kantipur.dk. Henvendelse: info@kantipur.dk

Se projektbeskrivelse og evalueringsrapport på: <http://kantipur.dk/category/sundhed/>

rapport om vores Health Camp og dels for at diskutere visioner. Vi blev godt modtaget af en venlig doktor - og havde en lang snak om sundhedstilstanden i Nepal og om de barrierer, der er for et sundere liv i dette fattige land.

Inden vi tog afsked med vores nepalesiske sygeplejerske, diskuterede vi forløbet af Kantipur Health Camp 2011. Hun havde en periode arbejdet på en mor/barn sundhedsklinik og derfor udført nogle af de samme opgaver tidligere. Hjemmebesøg var dog en ny metode for hende. Og hun var forundret over den forskel, der var mellem

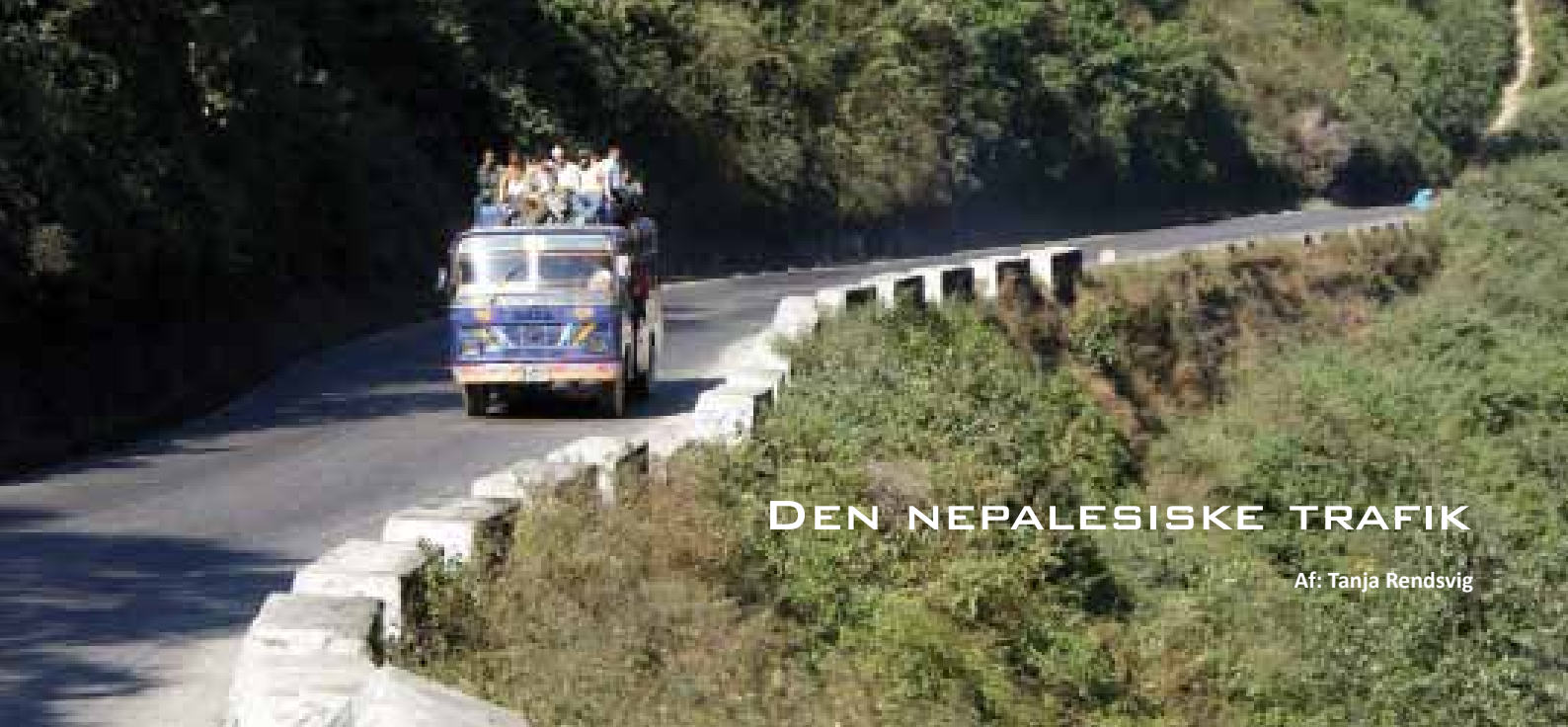
klinikarbejde og hjemmebesøg. Hun oplevede det respektfuldt, at vi tog os tid til at besøge familierne - og hun sagde, at man jo ved denne metode kunne se årsagerne til mange ting, f.eks. problemer knyttet til hygiejne. Og give råd med udgangspunkt i de konkrete vilkår, som familierne levede under. Hun nævnte endvidere rollerne som gæst og vært, som bliver byttet om ved et hjemmebesøg i forhold til besøg på en klinik. Hun var imponeret, da hun hørte, at hjemmebesøg er en meget anvendt metode i dansk sundhedspleje. Undervejs snakkede vi jævnligt om den projektbeskrivelse, som vi havde udarbejdet inden

afrejsen. Mange af vores antagelser holdt ikke stik. Det var en positiv oplevelse, at sundhedsvæsenet fungerede bedre, end vi havde forestillet os, og at vi kun så få børn med diarre. Dette og meget mere fremgår af den evalueringsrapport, som vi efterfølgende har udarbejdet. Her kan man også læse, at vi skønner, at der fortsat en brug for sundhedsplejersker, hvis man har mulighed for at rive et par måneder ud af kalenderen. En oplagt opgave for en sundhedsplejerske vil f.eks. være "nurse-training" af de lokale sundhedsarbejdere, der udfører barselsbesøg.

Hvad skal man sige afslutningsvist om alt dette....?

Det er uforglemmeligt. Det er hårdt. Det er udfordrende. Ingen ord slår rigtigt til, når man skal beskrive, hvilke indtryk, man får, når man lever og arbejder 5 uger i de tre små byer Kantipur, Ayodhyapuri og Indrabasti. Men tilbage står et stærkt minde om alle de dejlige børn og deres stolte forældre. Om de barske og helt anderledes livsvilkår, disse mennesker har. Og én ting er jeg sikker på: Det var godt, at jeg svarede ja på spørgsmålet "Vil du med ud at arbejde i Nepal til efteråret?"

DEN NEPALESISKE TRAFIK

Af: Tanja Rendsvig

Læserne af bladet vil sikkert kunne genkalde sig, hvordan det er at ankomme til Kathmandu – man bliver straks kastet lige ud i det bombardement af lyd, lugt og synsindtryk, der er så typisk for Nepal såvel som for resten af Asien. Der er trafikken med al dens motorstøj og den evige dytten – det virker nogle gange som om, alle manøvrer i trafikken skal varsles med et dyt. Og der er det uoverskuelige kaos af fodgængere, cykelrickshaws, biler, busser, motorcykler mv., som man med tiden vænner sig mere til og på gode dage næsten kan overskue.

Udover de fælles ting, vi bringer med os til Nepal og som gør, at vi tiltrækkes af mange af de samme ting i mødet med landet, bringer vi også hver især vores egen personlige historie med. Og denne personlige historie får os ofte til at se noget særligt, som ikke springer andre i øjnene.

Min baggrund er, at jeg i flere år har arbejdet med trafikikkerhed med udgangspunkt i trafikanternes adfærd og forståelse af trafikken. Denne baggrund er med til at krydre oplevelsen af den nepalesiske trafik ekstra for mig. Den giver anledning til både undren, gys og inspiration.

Efter at have arbejdet med motorcykelulykker her i Danmark og efter at have set betydningen af, om man bruger hjelm eller ej, undrer jeg mig f.eks.

ofte over holdningen til hjelmbrug i Nepal. Hele familier, der kører i samlet flok på én motorcykel, er jo absolut intet særsyn. Og selvfølgelig er det kun far bag styret, der har hjelm på – og ser man nærmere efter, er hans hjelm for det første typisk en åben hjelm, hvor hele ansigtet er frit og klar til nærkontakt med asfalten, hvis man skulle være så uheldig at forlade motorcyklen uplanlagt. For det andet er hjelmen generelt spændt så løst, at der er stor risiko for, at den vil ryge af, før han rammer jorden, hvis han skulle være så uheldig at blive involveret i en ulykke. Jeg har selvfølgelig selv stor respekt for trafikken og risikoen for ulykke, og derfor beder jeg altid om at låne en hjelm, selvom jeg 'bare' skal sidde bagpå. Det medfører altid et smil og stor hjælpsomhed med at få oprevet en ekstra hjelm. Ofte følger der også en forklaring med om, at jeg jo ikke behøver hjelm, når jeg nu ikke selv kører. Og en enkelt gang, da det ikke var muligt at skaffe mig en hjelm, medførte det et generøst tilbud om at låne en hue. Den ville godt nok ikke beskytte hovedet særligt, men jeg tænkte, at den i det mindste kunne holde sammen på stumperne, hvis det gik galt.

En nepalesisk ven fortalte, at Nepal engang havde en neurolog som minister, og at han gjorde det lovpligtigt for alle på motorcyklen at bruge hjelm. Han holdt ikke så længe på posten, og da han var gået af, blev loven ændret, så det igen

kun var føreren, der skulle køre med hjelm. Men det minder sådan set meget om en udbredt dansk holdning til f.eks. cykellygter – det er noget, man (måske særligt i byen) kører med for at undgå at få en bøde og ikke for at blive set, så man undgår at blive kørt ned.

En anden ting, der undrer, er de ret massive autoværn af ståltrådsnet fyldt med sten, der løbende bliver opført rundt omkring i Nepal – nok især på bjergvejene. De kabelautoværn vi har herhjemme, er lavet til at virke 'afglidende' og dermed få et løbsk køretøj tilbage på vejen. Fordelen er bl.a., at føreren får en ekstra chance for at få kontrol over køretøjet, og at man (i hvert fald i første omgang) undgår en egentlig ulykke. Rammer man derimod et massivt autoværn af sten, vil der typisk ske en meget pludselig opbremsning af køretøjet, der vil blive bragt voldsomt ned i fart af sammenstødet. Og den slags store hastighedsændringer ved sammenstød medfører større skader på fører og passagerer. Men jeg forestiller mig, at investeringer i kabelautoværn er en alt for stor udgift i forhold til autoværn af sten, som jo er til rådighed i store mængder. Og jeg vil da også foretrække, at den bus, jeg kører i, bliver standset alt for brat af et stenautoværn frem for alternativet – at den fortsætter ud over skrænten. Risikoen er dog – afhængigt af bussens hastighed og hvordan den rammer autoværnet – at kraften og

den bratte standsning får bussen til at tippe over og fortsætter henover autoværnet.

Og så er der dem, der sidder på bussens tag. Jeg kender ikke til undersøgelser af, om autoværnstypen gør en forskel for dem, så jeg vil blot gys ved tanken og gå hurtigt videre.

Set i forhold til den danske trafik har den nepalesiske dog den fordel, at der helt generelt bliver kørt langsommere. Det skyldes sikkert mange ting, bl.a. er køretøjerne nok generelt ældre end i Danmark, selvom der er kommet mange nye biler på vejene i Kathmandu. Desuden er motorcyklerne langt mindre kraftfulde end i Danmark – jeg har faktisk ikke set en motorcykel på mere end 250 kubik i Nepal, men det er nu heller ikke det, jeg bruger mest tid på at se efter. Den motorcykel, jeg sidder bagpå, når jeg er i Nepal, er på fantastiske 125 kubik og har svært ved at komme op ad større bakker med to personer på. Og det betyder selvfølgelig noget for hastigheden.

Men de nepalesiske veje betyder også meget for den lavere hastighed. Selv på tidspunkter uden 'traffic jams' og på steder uden de ret heftige hastighedsbump, man kan finde rundt omkring, vil vejenes generelle vedligeholdelsesstand med huller og høje kanter i siden, hvor asfalten hører op, være med til at holde farten nede. Men Nepal udvikler sig jo, og der bliver bygget nye, gode veje, såsom

den nye vej til Bhaktapur. Og det er jo dejligt! Men samtidig er jeg meget bekymret for, hvad de nye veje vil betyde for antallet af dræbte og tilskadekomne i trafikken. For bygger man bare bedre veje uden at sætte ind i forhold til trafikssikkerheden, plejer det at betyde, at hastigheden stiger og med den antallet (og alvorligheden) af ulykker.

Så vidt jeg kan se, sker der dog heldigvis også ændringer i den nepalesiske trafik. Jeg ser lidt flere 'fullface' motorcykelhjelme nu, end da jeg for et par år siden kom til Nepal for første gang. Og tidligere i år oplevede jeg et par gange, at taxachaufføren tog sikkerhedssele på. Forklaringen var, at politiet var begyndt at kontrol-

lere selebrug. Men jeg kunne nu være helt rolig – de giggede kun på chaufføren, så jeg behøvede ikke at tage sele på. Jeg oplevede også, at vi på en 20-minutters motorcykeltur en torsdag aften i Kathmandu blev stoppet to gange i forskellige alkoholkontroller. Og her har Nepal endnu en fordel i forhold til Danmark – de har en masse synligt trafikpoliti til både at udføre kontroller og til ved deres tilstedeværelse at minde folk om reglerne.

Alt i alt er dette – ligesom så meget andet – et område, der er under udvikling. Og det bliver spændende at se, hvilken retning den udvikling kommer til at gå i løbet af de kommende år.

Nepal

Fra toppen af verden til bunden af samfundet!

Fattigdommen og skønheden

Denne rejse kombinerer oplevelsen af Nepals enestående kultur og natur med indsigt i dagliglivet for landets millioner af fattige. Vi besøger et dansk-nepalesisk landsbyudviklingsprojekt i det sydlige Nepal, hvor vi i tre dage lever, spiser og arbejder sammen med vores værtsfamilier. Kort sagt, tager vi del i en hverdag, milevidt fra vores egen. Efter vores besøg i Kantipur deler gruppen sig i to:

Smukke landsbyer og udviklingsprojekter

Vælger du denne del af turen venter oplevelser i form af besøg i den berømte og smukke landsby Bandipur, med en enestående udsigt til Himalaya. Herfra går turen videre til bjerglandsbyen Jyamrung i Dhadling, hvor vi besøger et svensk støttet udviklingsprojekt efter nepalesisk forbillede. Vi får lejlighed til at medvirke i undervisningen i den lokale skole.

Trekking

Vælger du at tage med på denne del af turen, venter der fem fantastiske trekking dage i Annapurna området. Med start i Pokhara går vandreturen fra Ghorepani over Poon Hill (3210 m) til Gurung landsbyen Ghandruk.

Der bliver selvfølgelig også tid til at besøge Kathmandu dalens enestående kulturperler. Og så har den danske ambassade inviteret os til kaffe og en samtale om dansk udviklingsarbejde.

Turen afvikles i februar 2013 som samarbejde mellem

**Jysk landsbyudvikling i Nepal
Respectful Travel
Mountain Delights Treks & Expedition**

Send en mail til turistreisen@kantipur.dk og modtag nyhedsmails og detaljeret program for turen.

Der afholdes informationsaften i Århus
Torsdag 27. september 2012
www.kantipur.dk og www.gotomountain.com

AFSKEDSRECEPTION

Tale v/ Birgit Nielsen, Dansk Nepalesisk Selskab, i forbindelse med Ambassadør Vijaykant Lal Karna's afskedsreception søndag den 4. marts 2012.

Dear Mr. Ambassador, Dear Mr. Karna, Dear Nepali and Danish friends

We are gathered here today at this humble farewell party in appreciation and thanks for all the good work you have zealously performed in the service of Danish-Nepali relations, and we do hope that these relations will grow to become even stronger in the future, as a consequence of your endeavours.

I clearly remember the first time we met – 4 years ago – it was a Monday morning in February and at that time I was still part of the Embassy staff.

You had come in Denmark to take up the job as chief of the Nepalese Embassy in Copenhagen. And through the next 4 years I witnessed, first-hand, your tireless efforts, unstinting commitment, sincere dedication and solid leadership. I also came to know you and learn how much work it actually took to establish an Embassy.

And later, through several other contexts of cooperation, especially through the Denmark Nepal Society, which I am representing here today, I witnessed your genuine enthusiasm and sincerity.

From the beginning, Mr Ambassador, you took a great interest in the Denmark Nepal Society. You made a point of inviting our Society for several functions at the Embassy.

You also never hesitated to offer your enthusiastic support of our organisations efforts, even to the extent of joining in at our tourist exhibitions promoting Nepal.

We, at the society, also appreciated the many occasions when you attended and took part in our meetings either as a guest or speaking as the important dignitary you are. Not only did you give us valuable information and insight about Nepal but we learnt about ourselves when you expressed your experiences in Danish society.

Our Society will fondly remember you, together with the Embassy staff, taking part in the 40 years anniversary celebration of Denmark Nepal Society in Asia House - along with about 75 guests from the society.

Your auspicious presence on that day of celebration made the day an even stronger manifestation of the goodwill and long lasting relations between our two countries.

It is therefore with heartfelt praise that I can stand before you all here today and say that not only were we happy that Nepal chose to set up a real Embassy in Denmark, but we have been especially happy that they chose you Mr Karna as the Nepal's first Ambassador.

Yes, time has certainly passed very, very quickly – 4 years

Efter 4 år på posten som Nepals ambassadør i Danmark vendte V.J. Karna i marts i år tilbage til Nepal. Forinden blev lejligheden dog markeret ved en afskedsreception søndag den 4. marts på Restaurant Delikatessen på Vesterbrogade i København. Receptionen var arrangeret af Non-Resident Nepali Association i samarbejde med Dansk-Nepalesisk Selskab.

Desuden deltog en række politiske organisationer: danske afdelinger af de tre store partier i Nepal.

Der blev holdt mange taler for Mr. Karna, der selv svarede med en lang og personlig tale. Alle talerne var på Nepali, undtagen den tale, Birgit Nielsen holdt på Dansk-Nepalesisk Selskabs vegne. Den gengives nedenfor.

ago you started a new career in your life becoming the first Nepalese Ambassador to Denmark. During the intervening years I believe those of us who have had acquaintance with you have become better for having known you.

In return, I hope that these past 4 years have given you an even greater insight into Europe and especially Denmark, as much as we have learnt about you and Nepal.

I believe I speak for one and all when I say that we thank you for your good cooperation in every respect and that we are happy to have met you and to have had you here in Denmark.

The future comes one day at a time. We don't know what the

future may offer you and your family, but one thing we do know is that you have a lot to offer the future.

I would like to express on behalf of all the members from the Denmark Nepal Society our very best wishes for you and your family's future happiness.

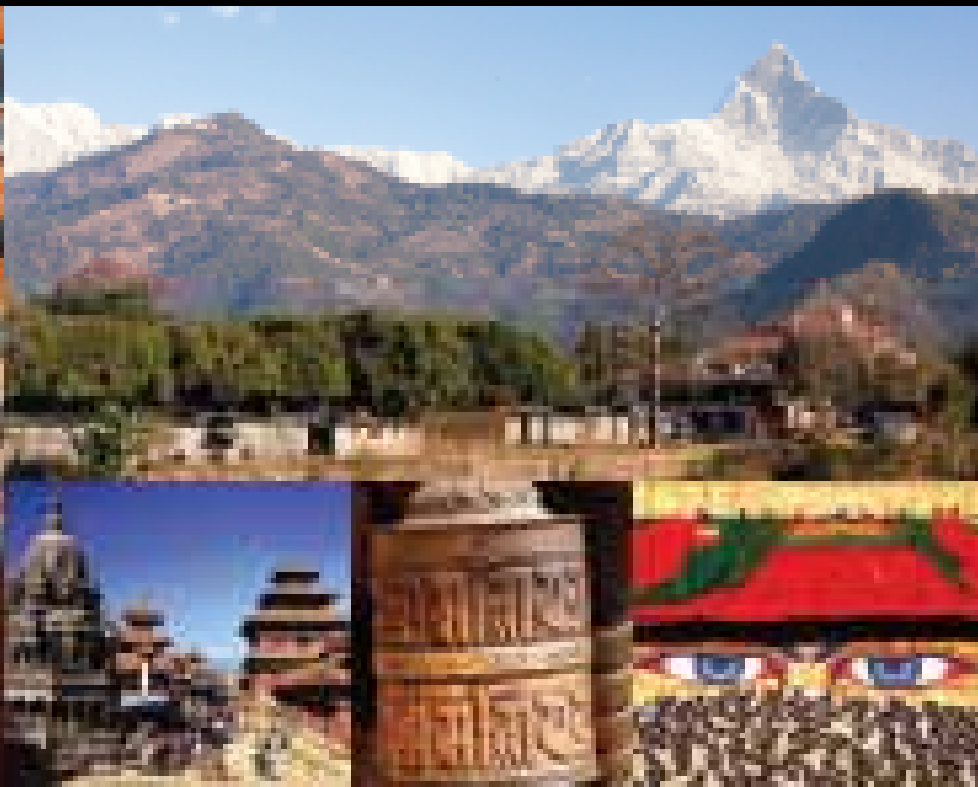
All the best for the future.

Finally, as a mark of our sincere appreciation and as a memento from Denmark and of the DNS we would like to present to you this humble gift. We hope that when you view it, on occasion, back in Nepal it will make you recall some shared happy memories from your years in Denmark.

PHERI BHETAULA

ALBATROS' NEPAL

10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.

10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.

10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.

Programmet

- 10 D 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 2 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 3 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 4 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 5 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.

- 10 D 6 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 7 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 8 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 9 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.
- 10 D 10 10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.

10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.

18.990,-

www.albatros.no

10 dager i fjell og dal i verdens berømteste Himalayas i Nepal. 2000 meter høye fjell, 1000 år gamle kulturer og utrolige utsikter.

Frem og tilbage

En flybillet fra København (CPH) til Kathmandu (KTM) og retur findes lettest med udgangspunkt i én eller flere af de søgemaskiner, der findes på nettet. www.momondo.com, www.skyscanner.dk og www.travelmarket.dk er tre af de mest brugte. (Også Google er dog undervejs med en flyrejse-søgetjeneste – Google Flight Search – der dog pt. kun viser rejser til og fra USA).

Du skal tage stilling til forskellige spørgsmål. Ønsker du den billigst mulige rejse? Gælder det uanset antallet af mellemlandinger, længden på ophold i lufthavne undervejs og den samlede rejsetid? Minimum er én mellemlanding, typisk i Den Arabiske Golf (enten Bahrain (BAH), hvis du vælger Gulf Air eller Doha (DOH), hvis du vælger Qatar Airways).

Du kan typisk spare penge ved at vælge forbindelser med mere end én mellemlanding. Rejser via Moskva (Aeroflot) eller Istanbul (Turkish Airlines) er ofte konkurrencedygtige på prisen, men ikke på rejsetiden. Vær opmærksom på, at hvis du også mellemlander i Indien (typisk Delhi), skal du også have et visum hertil, selv om du kun er i transit. Flyselskaberne vil ikke checke dig ind på en flyrejse til Delhi, hvis du ikke har visum. Det lægger 200 kr. til prisen. Du vil også have mulighed for at spare ved at være fleksibel på rejsedatoer. Rejser er typisk dyrere omkring weekenderne, så hvis du ikke nødvendigvis skal rejse der, så tjek om du kan opnå noget ved at rykke dine rejsedatoer lidt.

Når du har fundet en passende afgang vha. søgemaskinerne, så lav et krydstjek på flyselskabets egen hjemmeside. Måske kan rejsen findes til lavere pris der? Tjek også, om skatter og afgifter er inkluderet i prisen. Det sker undertiden først på den sidste skærmside, før du går videre til betaling!

Ved konkurs

Det sker heldigvis kun sjældent, at et flyselskab går konkurs, men hvis det sker, er der risiko for at miste sine penge til flybilletten. For at være omfattet

HVOR SVÆRT KAN DET VÆRE?

LAV DIN EGEN REJSE TIL NEPAL

Du behøver ikke at finde en grupperejse hos et rejsebureau for at komme til Nepal. Det er ikke svært at bestille det hele selv. Der er dog nogle ting, du skal være opmærksom på, og vi prøver her at pege på de vigtigste.

Af: Jørgen Rendsvig

af Rejsegarantifonden skal en rejse typisk omfatte både flyrejse og hotelophold. Desuden skal den være købt gennem et rejsebureau, der er medlem af Rejsegarantifonden. Hos visse udbydere af flybilletter har man dog mulighed for at tilkøbe en konkurssikring af sin billet for ca. 20 kr.

Hvis du køber billetten via søgemaskinerne, vil du se, at du ikke køber hos flyselskabet selv, men hos et billetbureau. Hvis dette bureau er udenlandsk, sker en netbetaling med VISA/Dankort, MasterCard, American Express eller tilsvarende. Dette giver mulighed for at kræve pengene tilbage via din bank. TÆNK har skrevet om problemstillingen: <http://kortlink.dk/taenk/azpa>

Visum

Der kræves visum for at komme ind i Nepal. Du kan få dit visum ved ankomsten til lufthavnen i

Kathmandu. Ingen problemer. Du kan også få dit visum fra den nepalesiske ambassade i København. Nærmere oplysninger, herunder ansøgningsblanketten, kan findes på vores hjemmeside, www.nepal.dk under Rejseinformation. Bemærk, at det skal bruges et foto (ca. paskvalitet), og at prisen er 150 kr. for op til 15 dage og 240 kr. for op til 30 dages ophold. Ved indlevering til ambassaden ekspederes et visum fra dag til dag eller - hvis du er heldig - mens du venter.

Ved ankomsten til lufthavnen i Kathmandu (og ved afrejsen) skal du – uanset om du har købt visum hjemmefra eller køber ved ankomsten – udfylde en lille seddel med oplysninger om dig og din rejse. Bemærk også, at der er en særlig pas kø til udlændinge, der allerede har visum.

Ophold i Kathmandu

Når du har fået en flybillet, kan

du kaste dig over hotelbestilling for dit ophold i Kathmandu – kort eller langt. Her er mulighederne uendelige, og selv i den største rejsemåned, oktober, vil det være muligt at finde overnatning, hvis du er ude lidt tid i forvejen. Blandt de kendte hotel-søgesites på nettet er www.hotels.com, www.booking.com og www.dhr.com. De to første har ca. 35 hoteller i Kathmandu, det tredje godt 50. Alle tre kræver kreditkortoplysninger af dig ved bestillingen.

De internationale hotelkæder med 4- og 5-stjernede hoteller er nok ikke det første valg. Jeg har selv boet på Hotel Vais-hali i forbindelse med en grupperejse. Et familiehôtel i den pæne (om end lidt slidte) ende af skalaen, men nogle synes ikke, det når fx Hotel Malla i forholdet mellem kvalitet og pris. Kathmandu Guest House er meget kendt. Nogle synes, at man betaler for meget for navnet, men beliggenheden er fin i midten af Thamel. Desuden har jeg boet på Tibet Guest House og Potala Guest House. Her er prisen noget lavere, måske især pga. en beliggenhed i yderkanten af Thamel. Ønsker man yderligere prisreduktion, findes der fx Khangsar Guest House af en mere beskedne standard. Ønsker man at gå i den anden retning og forkæle sig selv med lidt luksus, er et hotel som Shanker Hotel, der er et ombygget Rana-palads, en mulighed. Det er ikke muligt at forholde sig til alle hoteller – dette er blot ret tilfældige eksempler. Du må prøve dig frem. Alle disse – og masser af andre hoteller og guest houses – har egne hjemmesider, hvor man kan se priser, og hvorfra man kan booke værelser. Ofte kan man få andre og lavere priser ved at ringe eller skrive direkte til hotellet.

Prisniveauet ligger generelt på mellem 10 og 40 US \$ pr. nat for dobbeltværelse af standardkvalitet på et guest house. Prisen kan variere med høj- og lavsæson.

Langt de fleste hoteller ligger i bydelen Thamel, hvor turisterne jo især holder til, men der findes dog en del hoteller i andre dele af Kathmandu,

såsom Lazimpat. Man skal så forholde sig til, hvad beliggenheden betyder for én.

Hvad skal du lave?

Her er ønskerne forskellige. Nogle vil nyde seværdighederne i Kathmandu by og i Kathmandudalen. Andre vil på trek, andre igen måske på besøg på en bestemt lokalitet ude i landet.

Der er syv UNESCO World Heritage-sites i Kathmandu-dalen. Durbar Square ('slotspladsen') i de tre gamle kongebyer, Kathmandu, Patan og Bhaktapur, der er 'abetemplet' Swayambhunath, der er kæmpestupaen Boudanath, der er det store hindutempel og –ligbrændingskompleks Pashupatinath, og endelig er der Changu Narayan templet, der ligger tæt på Bhaktapur. Alt ligger dog i overkommelig gå- eller taxa-afstand

fra Thamel.

Udover disse topseværdigheder er der mange andre små perler, som man kan opdage ved at hænge rundt i de små gader uden for Thamel. Mange små templer ved siden af gaderne, mange stupaer gemt i et gårdanlæg, små lokale markeder og handelspladser, der viser det daglige liv i byen. Vil du på trek, har du brug for noget kørsel ud af byen. Det er muligt at tage med lokalbus til fx Pokhara, men man skal være både ung og fattig for at holde af en sådan tur. Turistbusser eller en taxa/landcruiser er et bedre, men selvfølgelig lidt dyrere alternativ.

I Thamel findes der et rejsebureau på hvert gadehjørne – godt og vel. Det er således let at finde nogen, der vil hjælpe med transport til udgangspunktet for trekket, med guide og

med evt. porter. De fleste firmaer er meget små, og det er umuligt at sige noget om kvaliteten af de forskellige bureauer. Jeg har selv været på fine trekkingture med små bureauer. Der findes dog også større og mere anerkendte bureauer. Blandt disse har jeg selv haft en god oplevelse med Royal Mountain Travel, men det vil givetvis også gælde masser af andre bureauer.

Jeg vil ikke umiddelbart anbefale en trekkingtur uden guide. Risikoen for at fare vild er ganske vist begrænset, men man kan ikke forvente engelskudskaber hos lokalbefolkningen. Desuden har guiden viden om sværhedsgraden af ruten og kan give mange gode råd og udvide din oplevelse, udover at være kontakten til teahouses mv. Så størrelsesordenen 1500 NRP pr. dag er givet godt ud.

Er det arrangeret gennem et bureau, så husk, at der forventes drikkepenge, ca. 600 NRP pr. dag til guide, og det halve til en porter.

Indenrigsflyvning

Her tilbyder Buddha Air (www.buddhaair.com), Sita Air (www.sitaair.com.np), Gorkha Airlines (www.gorkhaairlines.com), Yeti Airlines (www.yetiairlines.com) og Nepal Airlines (www.nepalairlines.com.np) sig som de væsentlige på markedet. Tidsplaner og destinationer kan findes på deres hjemmesider. Enkelte tilbyder booking direkte på hjemmesiden, andre skal kontaktes via en agent, hvilket er nemt både i Thamel og fx Pokhara.

God tur!

Fra vores jubilæumsfest i Asia House 2009 - KWH

ARRANGEMENTSKALENDER

RECEPTION

Fredag den 7. september

Vi siger velkommen til Den nyudnævnte Ambassadør Mukti Nath Bhatta i Asia House

KØBENHAVN

Medborgerhuset, Danasvej 30B, 1910 Frederiksberg C

Mandag den 1. oktober Kl. 19.30

Karen Valentin: 'Nepalesiske studerende i Danmark'

Mandag den 29. oktober Kl. 19.30

Sally Altschuler: 'Børnebøger i Nepal'

Torsdag den 29. november Kl. 19.30

Poul Hansen: 'Nepal før og nu, 40 år efter'

AARHUS

Salen på Århus Hovedbibliotek

Fredag den 21. september Kl. 19.00

Lars Gundersen: om 'Situationen i Nepal, herunder nyt fra Nepal Turism Board'

Fredag den 2. november Kl. 19.00

Poul Hansen: 'Nepal før og nu, 40 år efter'

Primo december Kl. 19.00

Karen Valentin: 'Nepalesiske studerende i Danmark'

ALLO – EN BÆREDYGTIG NÆLDE SOM TEKSTIL I NEPAL

Tekst og foto: Antropolog Ellen Bangsbo

Den store 'Allo – Himalaya Nettle' vokser vildt på Nepals lavere bjergskråninger og er igennem mange generationer udnyttet til tekstil af lokalbefolkningen i landområderne. Det sidste årti er udvinding og forarbejdning af denne brændenælde vokset fra lokalt forbrug til en vigtig industri for lokalbefolkningen i landets landområder samt i de større byer.

De fleste kender brændenælden som en irriterende ukrudtsplante, der er svær at slippe af med og som efter berøring efterlader en rød ubehagelig og brændende plet på huden. Nælden er også kendt i folkløse og historiefortællinger. I H.C. Andersens 'De vilde svaner' redder prinsesse Elisa sine brødre ved at strikke brændenældetrøjer til dem, så de derved forvandles tilbage til deres menneskelige form fra at være forhekset til svaner. I denne historie benyttes nælden som tekstil, hvilket ikke er ukendt i Danmarks historie. De tidligste fund af forarbejdet brændenældefiber dateres til Bronzealderen (800 f.v.t.) og stammer fra et mosefund i Voldtofte, Fyn. I Europas nyere historie blev nælden brugt til soldaternes uniformer under Napoleons krige 1803–15 samt til den tyske hær under både første og anden verdenskrig. Igennem det 17. og 18. århundrede var nældefibre kendt i Danmark under betegnelsen 'Nældetøj', som ofte var så flot bearbejdet, at det blev sammenlignet med silke. Udvinning af brændenældefiber ophørte i Danmark efter anden verdenskrig, hvor det blev udkonkurreret af den

billigere bomuld samt af de nye syntetiske fibre.

Det var ud fra denne viden, at jeg under mine studier på Skolen for Brugskunst i 1978 valgte at studere plantefibre, inklusivt hamp- og brændenældefibre, og efter selv at have indsamlet, forarbejdet og spundet dansk brændenældefiber besluttede jeg at rejse til Nepal, hvor jeg havde hørt, at nepalesere i landområder gik rundt i tøj forarbejdet af nældefiber. Den almindelige danske brændenælde giver kun et fiberudbytte på 5 %, hvor den nepalesiske nælde 'Allo' giver et langt større udbytte. Så jeg søgte og fik (trods ordlyden om hamp) faktisk legater til at rejse til Nepal for at studere hamp og brændenældefiber. I foråret 1979 besøgte jeg Ghandrung nord for Pokhara, samt Jumla i Vestnepal, begge steder, hvor man dengang anvendte Allo fiber til forarbejdning af eget tøj, reb, fiskenet mm. I forbindelse med antropologisk feltarbejde var jeg i 1999 fire måneder i Nepal. Her opdagede jeg, at forarbejdning og salg af Allo produkter var blevet omfattende, til dels hjulpet af investeringsivrige vestlige personer

samt NGO'er og især Susi og John Dunsmore, som i Sankhuwasaha, Østnepal, gennem et større udviklingsprojekt, havde hjulpet lokalbefolkningen med at kommercialisere deres flotte Allo tekstiler. Hvor Allo tekstiler tidligere udelukkende dækkede eget forbrug og udveksling, var de nu nogle steder dygtigt organiseret med produkter til salg mange steder i Nepal. Jeg har siden udført et kort feltarbejde i foråret og senere igen i efteråret 2010, hvor jeg besøgte afsides landsbyer i Parbat og Pyuthan distrikterne i midtvest Nepal og deltog i den lokale Allo høst samt undersøgte de lokales forarbejdning af nælde og deres flotte tekstile nældeprodukter.

Allo – den store Himalaya nælde

Den nepalesiske 'Allo – Himalaya Nælde' *Girardinia diversifolia* er, som navnet betoner, ikke helt ens med den almindelige mindre danske nælde *Urtica dioica*. Allo vokser ved skyggefyldte og våde træbeplantninger eller skovområder og bjergskråninger i 2.500 til 3.000 meters højde i det vestlige og østlige Nepal, hvor den udgør en vigtig del af områ-

dets naturlige økosystem. Den vokser bedst ved jord rig på gødningsstoffer, især kvælstof er vigtigt for at dens trivsel. Nælden bliver mellem 1-3,5 meter høj, med op til 35 cm brede blade. Hvor den danske nælde har talrige nærmest usynlige brændehår, er disse på Allo planten nærmest som spidse torne på størrelse af 0,4 - 0,9 cm fordelt på både stilk og blade. Stik fra disse torne er selvsagt ubehagelige, men selvom jeg sammen med de lokale kvinder deltog i flere Allo høst med ophold helt inde i de tætte nældekrat, så lykkedes det mig med stor agtpågivenhed at undgå denne nærkontakt. Netop denne 'stikkende' egenskab udnyttes ved mange landsbyhuse ved at afskærne nælder bruges til hegn for at holde strejfende køer og andre uønskede væsener ude.

Blade fra Allo benyttes til foder i Nepal, men som næringskilde til mennesker anvendes i stedet den mindre udgave af nælden med navnet 'Sisnu', der minder om den danske nælde, og som vokser i lavere højder. Plantens topskud er især om foråret meget næringsrige, og den tibetanske helgen og yogi Milarepa

Landsby i Pyuthan distriktet. Den rå nældebast høstes hvert efterår og hænges til tørre ved husene, indtil der er tid til at behandle nældefiberen.

Efter nældehøsten hygges der med hjemmebrygget stærk 'raxi'

Nældesuppe - gadesalg af den næringsrige 'sisnu' i Boudhanath, Kathmandu.

er kendt for at have overlevet i mange år ved afsides og højtbeliggende Himalaya regioner udelukkende på en diæt af brændenælder, hvilket siges at få hans krop til at fremstå i en grønlig farve.

Allo høst

I århundreder har de etniske grupper Rai, Magar og Gurung høstet og forarbejdet nælden til garn og vævet tekstil, til eget brug eller som handelsobjekt. Nældehøsten finder sted sent på efteråret, og når et passende nældekrat er udvalgt, går gruppen af nældehøstere direk-

te ind i de meget tæt voksende krat, hvor den forreste person med en mindre pind som en machete baner vej ved at slå de forreste planter til siden. Den friske grønne bark med fiber skrælles af den tykke stilk, sommetider ved at benytte tænderne til at frigøre barken fra stængelen. Det er et hårdt og ubehageligt arbejde at høste; i det tidlige efterår er de fugtige skovområder fulde af blod-sugende igler, og nærkontakt med nældens tornelignende brændhår, der indeholder store mængder af bl.a. histamin, kan give den uheldige person en

feberlignende tilstand i op til flere dage. Som regel er høstarbejdere iført tykke handsker, som bruges, når de holder om stængelen og afblader den. I den landsby, jeg besøgte i Pyuthan distriktet, høstede kvinderne delvist uden handsker. Måske er de efter mange årlige høst siden tidlig ungdom i nogen grad blevet immune for stik af nældens histamin.

De bedste høststeder er ofte beliggende flere dagsmarcher fra landsbyen, og man samles derfor i flok for sammen at overnatte nogle dage på det udvalgte høststed. Allo høst forbindes traditionelt med gensidig hjælp og socialt samvær, og hver høstdag afsluttes med afslappet samvær og altid med en dram af den medbragte hjemmebryggede 'raxi'. Så skulle nogen mod forventning have fået stik af nælden, kan der findes lindring i flasken. Hjemme i landsbyen hænges de store grønne Allo bast fiberbunder til tørre under tagets udhæng, indtil der er tid til at behandle den rå bast fiber. Den rå bast fiber (nepali: Lokta), koges sammen med aske fra ildstedet i nogle timer, hvorefter

den bankes med en trækølle og skylles fri for den rå bark, der nu er let at fjerne. Nogle steder benyttes kaustisk soda, hvilket meget belejligt nedbringer kogetiden til en time. I disse områder med mangel på brænde er dette selvfølgelig et fristende alternativ, men dette betyder, at det færdige produkt ikke længere kan betegnes som økologisk. Fra et økologisk synspunkt er det heller ikke så smart, når grydens indhold efterfølgende hældes direkte ud på jorden, og kvinderne kan ætse hænderne, når de holder på bundterne. Allo bundterne skylles nu og tilsættes frisk lerjord, for at de senere er nemmere at udrede før spinding. Det betyder, at nogle fiberbunder (nepali: Puwa) indeholder op mod 40 % jord, som skal vaskes ud, efter fiberen er spundet til garn.

Traditionel Allo forarbejdning

Det færdige fiberbunt, parat til spinding, er 3-4 cm tykt og 150 cm langt. Det vikles omkring livet eller holdes under armhulen, mens der på traditionel vis spindes et fint garn på en håndten. Denne metode benyttes af både mænd og

De unge piger ved et udviklingsprojekt i Parbat distriktet har lært at spinde på en rok, så spindingen går meget hurtigere end den mere langsomme håndten.

Den store trampevæv giver mulighed for, at der kan væves brede stoffer i stedet for de smalle baner, der væves på lændevæven. Her ses vævværkstedet ved et udviklingsprojekt i Parbat distriktet. Det vævede stof er i halvt brændenælde og bomuld.

Kvinde i Pyuthan distriktet i 2010, hvor man gennem århundreder har benyttet denne sjals-taske beklædning.

kvinder, mens de går fra sted til sted, vogter kvæg eller har andre mobile gøremål. Allo garn blev traditionelt vævet på en lændevæv, som nemt kan rulles sammen og bringes med rundt. Der blev vævet jakker, sække, tasker, bærestropper til transportkurve, og især blev nældegarn brugt til knytning af fiskenet, da garnet er stærkt i vådt tilstand.

En speciel del af den lokale beklædning er en form for 'sjal-taske'. Nældegarnet væves på en lændevæv i baner som sys sammen til et firkantet stykke stof, der bindes sammen i hjørnerne, og foldes over brystet, så den hviler på skuldrene. Der ved fungerer den som et sjal, der varmer overkrop og ryg, og hvor de dobbelte folder nu kan fungere som en praktisk taske eller meget stor lomme – altid lige ved hånden. Hvis stoffet er meget tæt vævet kan den også fungere som en regnfrakke. Denne 'sjal-taske', forarbejdet af nældefiber og nu også bomuld, benyttes stadigvæk af etniske grupper i Nepal, Bhutan, Sikkim samt Assam i det østlige Indien, og dette tydeliggør, at lokal praksis og gamle traditioner stadig finder sted på tværs af nutidige politiske grænser, som nu opdeler ens lignende geografiske områder. [her kan indsættes EB_fig.

8. Sjalstaske Midtnepal distrikt 2010]. Den tekstile kultur forbinder Himalayas etniske grupper, netop her, hvor den store Allo - Himalaya Nælde vokser langs hele Himalaya-kæden fra Kashmir til Sikkim, Bhutan, i Assam og Khasia-højderne, samt i det indiske Himalaya ved dalene omkring floden Sutlej ved Kinnaur, Himachal Pradesh og Almora, Uttaranchal.

Allo produkter og deres fremtid i Nepal

Allo tekstilprodukter kan nu købes i mange forskellige kvaliteter i Pokhara, Kathmandu og Boudhanath, lige fra flot forarbejdet stof til mere simple bordløbere. Forskellige udviklingsprojekter har introduceret mere effektive arbejdsmetoder og redskaber, for eksempel den opretstående rok og den større trampevæv, hvor der kan væves bredere stoffer, som nemmere kan afsættes og syes til moderne tøj. I flere af de afsides beliggende landsbyer er denne store væv fragtet dertil, opdelt i dele på de garvede kuliers rygge, og i forbindelse med forskellige udviklingsprojekter undervises kvinderne i at væve på dem. Et andet vigtigt produkt er strikkede sjaler i ultratyndt håndspundet Allo garn – strikket af kvinderne, mens de vogter kvæg eller bevæger sig fra sted til sted i bjergene.

Den mere traditionelle brug af stærke nældebærestropper til kurve er nu mange steder erstattet af plastikbånd. Nældefiber har også kulturel betydning for de etniske Rai, der bruger den som tråd i traditionelle religiøse ritualer og ceremonier. Allo produkter blev traditionelt forarbejdet og benyttet af lokalbefolkningen i landområderne, hvilket er medvirkende til, at fibren er tillagt omdømme af lav status. I dag ønsker de færreste nepalesere at bruge Allo produkter, måske lige med undtagelse af de meget flotte strikkede Allo sjaler. De fleste nepalesiske kvinder vil meget hellere gå med tøj i blødt farvestrålende fløjel eller varme pasmina sjaler, men med udviklingen af nye flotte Allo stoffer vil denne tendens sikkert snart vende til fordel for Allo markedet. Markedet for tekstile Allo produkter ligger lige nu hos de vestlige forbrugere, og netop de smukke og supertynde strikkede Allo sjaler er meget populære på det japanske marked.

Selvom spinning og vævning af nældefiber stadig er lavt betalt arbejde, så har denne aktivitet bidraget til at skaffe en ekstra indtægt for store befolkningsgrupper i landdistrikterne. Der er også blevet plads til at etablere en 'Allo club', hvor man kan mødes og udveksle

erfaringer og koordinere salgsmuligheder og udstillinger. Der er allerede nu blevet skrevet mange artikler om udvinding af nældefiber i Nepal – ikke mindst af nepalesere selv, men den nepalesiske indsats blev i en årrække desværre sat i bero pga. landets politiske situation. Både nepalesiske forskere, forretningsfolk og udenlandske udviklingsarbejde er helt enige om, at der ligger et stort økonomisk potentiale i udvinding af nældefiber for Nepal og dets befolkning. Der er dog nogle tekniske besværligheder, der skal løses først. I øjeblikket er der en større eksport af den rå nælde bast fiber til udlandet, hvilket ikke er hensigtsmæssigt ud fra et økonomisk og økologisk synspunkt. I Europa forskes der nu i den tekniske behandling af brændenælfiber, og denne forskning vil uden tvivl snart være til gavn for den nepalesiske brændenælfiberindustri.

Supplerende litteratur:

Dunsmore, Susi, (1993). Nepalese textiles. London, British Museum Press.
 Franck, Robert R. (ed.) (2005). Bast and other plant fibres. Cambridge England, Woodhead Publishing Limited.

TIL MEDLEMMERNE

Dansk-Nepalesisk Selskab tilbyder nu opkrævning af medlemskontingent via betalingservice. Vi opfordrer alle til at benytte sig af denne mulighed. Tilmelding kan ske på flere måder:

- Kontakt dit pengeinstitut. Det er vigtigt, at du oplyser følgende:
PBS-nr. 06651844, debitorgruppenummer 00001 og dit medlemsnummer i Dansk-Nepalesisk Selskab - ét bogstav efterfulgt af 3 cifre. Nummeret står på den adresselabel, der er på kuverten med bladet. Du kan også få det oplyst hos selskabets kasserer, Birgit Nielsen, birgit@nepal.dk
- Hvis du har en kuvertløsning hos dit pengeinstitut, bliver kontingentopkrævningen typisk tilmeldt Betalingservice helt automatisk.
- Hvis du benytter netbank, er der mulighed for at tilmelde kontingentopkrævningen direkte her. Kontakt dit pengeinstitut, hvis du har brug for flere oplysninger om denne mulighed.

◊ Khangshar Guest House is a homely hotel, located in peace and quiet area in Kathmandu, near the Chhetrapati and next to Thamel, most popular tourist destination.

◊ The Hotel offer 26 Spacious well furnished decorated rooms at affordable price.

Trekking in HIMALAYAS

“ We Organize Group long & short itineraries Adventurous Trekking as per your Needs and Desire!! ”

nepaltravelpackage.com

“ Nepal: Rishtai and Thak! Adventurous Trekking and Cultural Experiences.”

Khangshar GUEST HOUSE (P.) LTD
P. O. Box: 25451, Thamel, Chhetrapati, Kathmandu, Nepal
Email: khangshar@nkhk.com.np
www.khangsharguesthouse.com

डेनमार्क नेपाल सोसाइटी
Dansk-Nepalesisk Selskab

**Bliv medlem af
Dansk-Nepalesisk selskab
- og få Nepal Vision
med posten!**

Dansk-Nepalesisk Selskab har til formål at fremme dansk-nepalesisk samarbejde om bæredygtig udvikling, turisme, samhandel, kultur, m.m. Selskabet er upolitisk.

Det forsøger vi at gøre gennem oplysende virksomhed som f.eks. foredrag, hvor vi gennem foredrag og billeder oplyser om forskellige sider af nepals kultur, natur og historie.

På vores hjemmeside www.nepal.dk, (hvor enhver kan registrere sig, og modtage vore nyhedsbreve pr. e-mail) forsøger vi at bygge netværk. Man kan annoncere efter ligesindede, oprette en blog eller uploade et fotoalbum. Der er ingen bestemte rammer eller begrænsninger for hvilke emner man tager op, så der er noget for enhver, hvad enten man interesserer sig for bistandshjælp, forretning, kultur, natur eller om man er en nysgerrig turist som gerne vil se noget andet end det sædvanlige.

Desuden forsøger vi at arbejde sammen med andre foreninger. Det kan være ved at støtte op om arrangementer eller i samarbejde at arrangere foredrag eller events.

Endeligt udgiver vi bladet, du sidder med i hånden. NepalVision uddeles dog kun til medlemmer og annoncører.

Vil du modtage bladet 2 gange årligt i fremtiden og samtidigt få gratis adgang til alle vore foredrag og arrangementer, skal du blot melde dig som medlem på e-mail: birgit@nepal.dk eller ringe til vores kasserer Birgit Nielsen på telefon nr.: 40 75 28 58. Det koster kun kr. 170 om året.

Ring: 40 75 28 58

eller

Skriv: birgit@nepal.dk

EFTERÅRSTUREN 2012

Invitation til vandretur rundt om Bølling Sø
Søndag d. 23. september 2012, kl. 1100

Mødested: Parkeringsplads ved Pårup Kro,
hjørnet af Ringkøbingvej og Vejlevej, 7442 Engesvang
Koordinater N: 56.08.11 E: 09.20.56

Når alle er samlet (dvs. ca. 11.15) køres i samlet flok til start-
stedet. Vi har valgt denne løsning, fordi det er lidt svært at
beskrive, hvordan man finder frem til startstedet i bil.

Vi har tidligere på vores efter-
årsture været rundt om genop-
rettede søer. (Årslev Engsø og
Egå Engsø).

Bølling Sø har eksisteret si-
den istiden, men var tæt på at
forsvinde, dels ved dræning,
dels ved tilgroning. For ca. 6
år siden påbegyndte Skov og

Naturstyrelsen et genopret-
ningsprojekt, som omfattede
bygning af en dæmning, ryd-
ning af bevoksninger og ned-
læggelse af en vej tværs over
søen. Søen er i dag på ca. 360
ha, hvilket er mere end det
dobbelte af den oprindelige sø.
Der er ca. 11 km rundt om
søen, så vi skal regne med fire

timer til turen. Undervejs pas-
serer vi findestedet for Tollund-
manden.

Medbring en sten fra din hjem-
egn af størrelse som en knyttet
hånd? Forklaring følger.

Husk madpakken og det gode
fodtøj.

Arrangementet er gratis for
alle, også ikke medlemmer af
Dansk Nepalesisk Selskab er
velkomne.

Vi håber, at det bliver muligt at
arrangere en eller anden form
for samkøring fra Århus.

Vil du vide mere, besøg <http://www.vandskel.dk/default.asp?PageNumber=28152>
eller <http://www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Beskrivelser/Vestjylland/Boelling/>

Turledere: Preben Langballe (23 72 01 71) og Ivan Klaris (21 21 89 95)

Det er nok ikke alle som ved det, men vi har faktisk et lille "vandrelaug" i Selskabet. Preben Langballe og Ivan Klaris har gennem flere år arrangeret årlige vandreture omkring Århus og de smukke Dollerup bakker ved Viborg.

17 deltagere mødte op sidste gang den 6. Maj i Marselis-

FORÅRSVANDRING I MARSELISBORG SKOV

borg Skov og nød den godt 12 km lange tur i det smukke forårsvejr med fysisk træning, en hyggelig snak om Nepal og erfaringsudveksling fra tidligere ture til det land, som vi holder meget af, samt masser af inte-

resante fortællinger om lokaliteterne under turen.

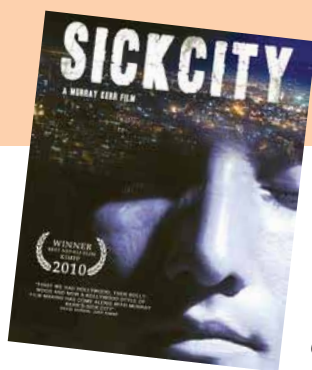
Traditionen tro startede vandreturen i den nyudsprungne bøgeskov. Årets tur blev den samme som for 11 år siden,

blot gik de turen den anden vej rundt, d.v.s fra Museet til Jeshøj, Wilhelmsborg, Fulden og tilbage til Museet.

Nyd et par stemningbilleder fra deres tur, og skulle du blive inspireret, så se modstående side, hvor Preben og Ivans næste efterårstur bliver annonceret.

Sick city

Det danske filminstitut havde arrangeret forevisning af filmen 'Sick city' fredag den 6. januar 2012. Filmen er optaget i Kathmandu og handler om narkohandel og byens kriminelle miljø. Den obligatoriske biljagt er erstattet af en forfølgelse til fods igennem byen. Filmen blev vist ved Kathmandu International Mountain Film Festival. Her vandt den prisen som årets bedste nepalesiske film.

Filmens engelske instruktør, Murray Kerr og den nepalesiske hovedrolleindehaver, Arpan Thap, var til stede ved forevisningen og fortalte bagefter leventerne om filmens tilblivelse.

Apabaad

Søndag den 27. maj var der igen nepalesisk film i København. Denne gang var det Apabaad, der blev vist i Palads. "Der er en social vind bag hver enkelt af os, den tager os gennem vores liv, vi ser det ikke, kan ikke styre den, og vi kender ikke dens formål. Hvad nu, hvis vinden forhindrer dig i at følge din drøm?"

Dette er en historie om Suyog, ung intelligent og med forskellige tanker. Han lever i en drøm, som han håber en dag vil blive opfyldt, men vinden blæser mod ham, han forsøger at komme op hver gang, blot for at blive tvunget til jorden igen. Hans håb svinder væk, og vinden får overtaget over ham."

Eller "When desire to live clashes with fear of living".

Poul Bjerager

Den tidligere formand for Dansk-Nepalesisk Selskab, Poul Bjerager, har vundet De nordiske mesterskaber i Folkemusik 2011 i Sälen i Sverige <http://www.youtube.com/watch?v=xz3JB0dIOkc> Poul stillede op i den vanskelige og prestigefyldte solist-kategori. Tillykke til Poul.

DIIS

Dansk Institut for Internationale Studier havde fredag den 8. juni indbudt til et seminar med titlen 'Nepal's Brand New Constitution – The Big Challenge of Inclusion'. Oplægsholderne var Khimlall Devkota (t.v.), medlem af den forfatningsgivende forsamling for Maoisterne, Chitra Lekha Yadav (nr. 2 fra venstre), Kongrespartiet, der er fortalere for kvinders rettigheder, Parsuram Meghi Gurung (i midten), medlem af centralkomiteen for CPN-UML (kommunisterne), der især har været optaget af problemer i forbindelse med den føderale op

bygning af landet og Jeetendra Prasad Sonar (nr. 2 fra højre), medlem af den forfatningsgivende forsamling for Tarai Madhesh Democratic Party, der fokuserede på de underrepræsenterede grupper i den nye forfatning. Birgitte Lind Petersen (t.h.) styrede oplægsholderne og spørgere fra den godt fyldte sal. En spændende eftermiddag, der dog – som forventeligt – ikke gav mulighed for at stille alle de spørgsmål, der brændte sig på eller for at få svar på alt, hvad vi gerne ville vide om forfatningssituationen.

Globalt forår

Mellemfolkeligt Samvirke, Den Økologiske Produktionsskole og Grundtvigs Højskole har etableret initiativet Globalt Forår. Arrangementet – som Dansk-Nepalesisk Selskab medvirkede i – fandt sted uden for Korsgadehallen lørdag den 12. maj. Desværre var det den dag både koldt og blæsende for årstiden, så publikumsinteressen levede ikke op til forventningerne.

Nepals nationaldag

28. maj er republikkens dag i Nepal, og den fejres som Nepals nationaldag. I år blev den fejret for 5. gang. Den nepalesiske ambassade i København havde indbudt en række herboende nepalesere og andre med tilknytning til Nepal – herunder bestyrelsen i Dansk-Nepalesisk Selskab – til reception i ambassadørboligen. Der var også mulighed for at hilse på den nytiltrådte ambassadør Mukti Nath Bhatta og hans familie.

Efter sommerferien giver Dansk-Nepalesisk Selskab alle medlemmer lejlighed til at møde nyudnævnte ambassadør Mukti Nath Bhatta. Selskabet afholder nemlig en velkomstreception i Asia House, India-kaj 16, 2100 København Ø om eftermiddagen fredag den 7. september. Reserver dagen.

Nepal

Tibet

Bhutan

ROYAL MOUNTAIN TRAVEL NEPAL
www.royalmt.com.np

Royal Mountain Travel

P.O.Box : 6720, Lal Durbar Marg, Kathmandu, Nepal
Tel: +977-1-4444376 / 78 / 79 , Fax: +977-1-4444380
email: info@royalmt.com.np, www.royalmt.com.np

Exciting Adventure in Nepal, Tibet & Bhutan

For more information Login to
<http://www.facebook.com/RoyalMountainTravel.Nepal>

Afsender:
Dansk-Nepalesisk Selskab
Kongensgade 17A
3550 Slangerup

Boudanath - KWH